TÄTI KERTOO

JOOSEF VAKKAMESTARI

XII. — Hinta 25 p.

Täti kertoo . . . XII

JOOSEF VAKKAMESTARI

KIRJOITTANUT

JOHANNA SPYRI

SUOMENNOS

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
12. 1013 — 1

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA 1912

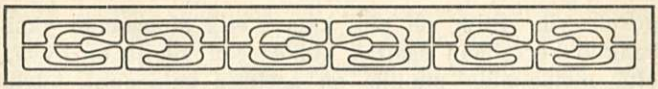

Ensimäinen luku.

Joosef vakkamestari.

Missä kauniita, vihreitä laidunkunnaita kohoaa taivaalle toinen toisensa perästä ja missä laaksot niiden lomassa ovat loistavien punaisten ja sinisten kesäkukkien peitossa, siellä on pieni kylä nimeltä Altkirch. Siisti, valkea pikku kirkko punaisine torn ineen ja puutalot yltympäri seisovat tuulensuojassa vihreätä taustaa vasten, sillä kylän takana ja molemmilla puolin kohoaa kukkuloita, ja vain etuosa on vapaa ja avonainen. Tämä on vastapäätä kohoavalle, vihreälle Rechbergin kukkulalle päin, jonka huipulta toinen kylä valkeine kivitaloineen loistaa etäälle. Sen nimi on kuten kukkulankin Rechberg. Kunnaitten lomitse syöksyy raju Ziller-puro, joka tuo mukanaan alas vuorilta paljon puita ja vierinkiviä sameissa aalloissaan. Altkirchistä Rechbergiin johtaa ajotie, jonka täytyy tehdä suuri mutka. Aluksi kulkee se mutkistellen Ziller-purolle asti, sitten vanhan, katetun sillan yli ja toiselta puolen taas mutkaisena Rechbergin kylään. Koko matka kestänee lähes kaksi tuntia. Lyhempi ja paljon herttaisempi on kapea polku. Se vie keskeltä kukkulaa alas Ziller-purolle, suoraan kaitaa puusiltaa kohden, joka sillä paikalla johtaa vuolaan

puron yli. Silta on niin kapea, että ainoastaan yksi henkilö kerrallaan saattaa kulkea sen yli, ja on hyvä, että molemmille puolille on asetettu kaidepuut, joten voi pitää kiinni niistä, sillä heikko silta vapisee ja heiluu joka askeleella, niin että kulkijan valtaa varsin epävarma tunne tästä astuessaan.

Yltympäri ei erota ainoatakaan asumusta vihreillä kukkuloilla, vain viimeisellä, jolta polku jyrkkänä laskeutuu purolle, seisoo yksinäinen kappeli ja katselee ammoisista ajoista asti vuolasta virtaa ja usein tulvan viemää ja taas korjattua siltaa.

Altkirchissä on paljon köyhiä ihmisiä, sillä siellä on vähän työnansiota saatavissa. Useimmat miehet käyvät päivätyöläisinä naapuritaloissa, muutamilla on myöskin palanen maata, jota he viljelevät, ja vain parilla kolmella kylän talonpojista on kyllin maata voidakseen pitää useampia lehmiä.

Yksi köyhimpiä koteja oli vakkamestari Joosefin, joka asui syrjäisessä, vanhassa mökissä kappelille vievän tien varrella aivan yksikseen. Tupaa peittivät melkein kokonaan ikivanhan pajun pitkälle riippuvat oksat. Ne olivat levinneet leviämistään, kunnes lopulta ympäröivät koko mökin. Joosef oli aina asunut mökkisessä, sillä se oli ollut jo hänen isälläänkin, joka siinä oli elänyt ikivanhaksi. Nyt oli Joosefista itsestään tullut vanha mies ja hän asui tuvassa ijäkkään, kauvan sairastaneen vaimonsa ja kahden lapsenlapsensa kera.

Joosefilla oli ainoa poika Juuso, joka aina oli ollut sävyisä, mutta hieman huikentelevainen ja epävakainen ihminen. Hänen nykyistä olinpaikkaansa eivät ijäkkäät vanhemmatkaan tietäneet; jo kuusi vuotta oli hän ollut poissa kotoa ja sen ajan kuluessa antanut niukasti tietoja itsestään. Juuso oli hyvin varhain mennyt naimisiin, ja se oli ollut vanhempien mieleen,

sillä hänen vaimonsa oli tuo ahkera, kelpo Heleena, josta kaikki pitivät. Hän oli hyvännäköinen ja kulki aina tietään hiljaisena, ahkerana ja tunnollisena. Hän piti myös kaiken miehensä asunnossa hyvässä järjestyksessä, ja Joosefilla ja hänen vaimollaan oli hyvät päivät niinkauan kuin Heleena-tytär oli talossa. Hän teki työtä aamuvarhaisesta iltamyöhään eikä antanut vanhuksien tehdä mitään, sillä hän sanoi, että isän ja äidin tuli nyt levätä, he olivat tehneet kylliksi, ja heidän kahden nuoren oli nyt valmistettava vanhuksille hyviä päiviä. Juuso kävi joka päivä työssä suuressa kartanossa Ziller-puron toisella puolen ja toi lauantaisin sievän rahasumman kotiin. Kaikki oli niin hyvin järjestetty ja kävi niin onnellisesti hyvinvoinnissa ja tyytyväisyydessä, että Juusokin tottui tasaiseen elämään eikä muuta toivonut kuin että sellaista jatkuisi.

Kolme vuotta kului siten häiritsemättömässä rauhassa ja vanha munkki isä Kleemens, joka asui pitkässä, vanhassa rakennuksessa Altkirchin takana ja usein astui Joosefin tupaan, sanoi monesti: »Joosef, teillä on hyvä asua, täällä ei kuule yhtään pahaa sanaa.» Ja hänen hyvät silmänsä loistivat ilosta, kun Heleena aina yhtä puhtaana ja siistinä astui sisään ja toivotti hänet iloisella äänellään tervetulleeksi, ja kun pikku Helli hänen käsivarreltaan jo kaukaa ojensi isä Kleemensille kätösensä. Silloin toisti tämä vieläkin: »Niin tosiaan, teillä on hyvä asua, Joosef!»

Kun pikku Helli oli lähes kaksivuotias, tuli pikku Seppi maailmaan. Se oli suuri ilo kaikille, mutta heti sen jälkeen tapahtui surullisin onnettomuus, mikä saattoi kohdata Joosefin kotia: Kuolema tempasi Heleenan hänen mieheltään ja pienokaisiltaan. Hän jätti aukon, joka ei enää ollut täytettävissä. Siitä alkaen kuljeskeli Juuso niinkuin se, jolla ei enää ole mitään päämäärää. Hänet valtasi levoton, epävakainen mieli,

hän ei enää saattanut jäädä kotiin sunnuntaisin kuten hän muulloin niin mielellään oli tehnyt. Jokin ajoi häntä pois, yhä kauemmas, ja lopuksi arveli hän, että hänen kävisi taas paremmin, kunhan hän vain pääsisi pois kylästä ja hakisi muualta työtä. Hän lupasi lähettää vanhemmilleen aika ajoin rahaa heidän ja lasten elatukseksi, ja niin hän lähti. Jonkun aikaa piti hän lupauksensa ja lähetti avustusta. Sitten se loppui, eivätkä he kuuteen vuoteen enää olleet saaneet tietää mitään hänestä, ei, mihin hän oli joutunut eikä edes, oliko hän enää elossakaan. Sillävälin olivat molemmat vanhukset käyneet yhä vanhemmiksi ja köyhemmiksi. Ainoa vähäinen elatuskeino, mikä heille oli jäänyt, oli siinä, että isoisä punoi pajunoksista vakkasia ja antoi ne perjantaisin juustomiehen mukaan, kun tämä vei juustonsa kaupungin torille. Paljoa ei isoisä ansainnut tekemillään vakoilla, ja isoäidin täytyi paloitella joka leivänkappale, jotta päästäisiin päivästä toiseen. Niin oli nyt Helli tullut lähes yhdeksän-, Seppi lähes seitsemänvuotiaaksi, ja Hellin täytyi jo aika lailla auttaa isoisää kaikissa toimissa, sillä yli neljä kuukautta oli isoäiti jo maannut vuoteen omana eikä voinut enää yhtään mitään tehdä. Niinpä täytyi isoisän ja pikku Hellin yhdessä päivittäin huolehtia keittämisestä, mikä tosin ei ollut varsin mutkikasta, sillä ei keitetty mitään muuta kuin maissipuuroa ja perunoita ja silloin tällöin harvinaisuuden vuoksi hiukan kahvia. Mutta tarvittiin kumminkin nuo kaksi valmistamaan ruokaa, sillä pikku Helli oli vielä liian pieni nostelemaan pannua, eikä isoisä milloinkaan oikein tiennyt, missä järjestyksessä keittohommat oli suoritettava, jonka taas pikku Helli tiesi tarkoin. Siten he aina yhdessä työskentelivät keittiössä, ja tavallisesti seisoi pikku Seppi tällöin myöskin tuossa pienessä sopessa, jossa toiset kaksi tuskin saattoivat liikkua, ja oli milloin toisen,

milloin toisen tiellä suurin silmin katselemassa ja odottamassa niitä ihania laitoksia, joita siinä valmisteltiin. Eivätkä isoisä ja Helli enää yrittäneetkään karkoittaa pienokaista pienestä keittiöstä, hehän kyllä hyvin tiesivät, että hän kahden minuutin kuluttua olisi taas siellä, sillä pikku Sepillä oli monessa asiassa sanomaton kestävyys.

Kaunis, lämmin syyskuun aurinko kimalteli Altkirchin ympärillä olevilla, vihreillä kukkuloilla. Nyt juuri osui muutamia säteitä himmeitten ikkunaruutujen läpi isoäidin vuoteelle.

»Oi, Jumalani!» huokasi hän, »vieläkö aurinkokin paistaa? Kunpa minäkin vielä kerran pääsisin ulos! Mutta kyllähän jo alallanikin pysyisin, kunhan ei vuode olisi kova kuin puu; patjassakaan ei ole enää mitään. Ja kun ajattelen talvea sitten, jolloin minun täytyy virua kovalla säkillä ohuen peittopahasen alla ilman kunnon patjaa: Minunhan täytyy paleltua kaiken muun lisäksi, johan minua nyt viluttaa.»

»Ei nyt vielä auta talvea surra», sanoi isoisä vaimentaen, »vielähän silloinkin Taivaan isä elää, hän on auttanut meitä jo monta kertaa pulassa ollessamme, älä unohda sitä. Mitähän, jos kiehauttaisimme sinulle kahvitilkan, jotta lämpiäisit?»

Isoäiti halusi mielellään kahvikupposen, ja isoisä avasi oven keittiöön, sillä sinne pääsi suoraan huoneesta, missä isoäidin vuode oli. Pienet portaat uunin takana johtivat ylös makuukammioon, jossa isoisä nukkui lasten kera. Hän viittasi nyt pikku Helliä tulemaan mukaan, ja samassa tuli Seppikin perässä, sillä hänen täytyi katsella, mitä syötävää mahdollisesti valmistettaisiin. Keittiössä otti isoisä pannun hyllyltä ja kaatoi siihen vettä, sitten sanoi hän: »Pikku Helli, mitä nyt ensiksi pannaan?»

»Ensiksi minun täytyy jauhaa kahvipavut», ilmoitti lapsi ja istui heti jakkaralle vanha kahvimylly polvella ja väänsi kaikin voimin. Mutta hän ei liene ollut aivan tyytyväinen jauhamiseensa, sillä hän tarkasteli myllyä puolelta ja toiselta ja veti vihdoin sen laatikon huolellisesti auki. Siinä oli kauniin jauhon sijasta, jota siinä olisi pitänyt olla, suuria murenia, melkeinpä kahvipavun puolikkaitakin. Pikku Helli ojensi kauhistuneena laatikkoa isoisää kohti ja näytti hänelle vahinkoa. Tämä huomasi sen ja sanoi rauhoittaen: »Älä nyt vain nosta mellakkaa, ettei isoäiti kuule, muuten hän voivottaa ja luulee, ettei hän saa enää koskaan juoda kahvia, odotahan nyt hiukan.»

Samassa meni isoisä ulos ja palasi kohta takaisin kädessä iso kivi. Sillä hän murensi ja hieroi kahvipavut paperilla, ja sitten kaatoi pikku Helli karkean jauhon pannuun. Mutta kun isoäiti pian sen jälkeen sai kupin käteensä, huudahti hän valittaen: »Voi, voi! Siinähän kelluu suuria jyväsiä pinnalla, kahvimylly on särkynyt. Voi, kunpa se olisi kestänyt, me emme jaksa ostaa uutta enää.» Mutta isoisä sanoi lepyttelevällä äänellä: »Älähän nyt sitä harmittele, kärsivällisyydellä moni seikka korjataan.»

»Niinpä kylläkin, muttei kahvimyllyä», voivotti isoäiti vieläkin.

Pikku Helli ja Seppi saivat myös kumpikin kupillisen kahvia ja perunanmurusia sen kanssa, sillä leipää saivat he vain sunnuntaisin kappaleen kumpikin. Sitten haki isoisä esille vakkaset, jotka oli punonut, sitoi ne parittain nuoralla yhteen ja antoi kummankin lapsen käteen kimpun pieniä vakkoja. Sitten käski hän heidän lähteä matkaan ja varoitti heitä vielä tulemasta liian myöhään kotiin. He tiesivät jo, mihin heidän vakkoinensa oli mentävä, sillä heidän oli joka toinen viikko saatettava sellainen lähetys

juustomiehelle. Tämä asui jokseenkin kaukana kylästä, täytyi kulkea kukkuloitten toiselle puolelle, kappelin ohi, ylös metsään asti, siellä oli hänen mökkinsä.

Lapset lähtivät nyt yhdessä matkaan, ja kun pikku Helli yhä tunnollisesti jatkoi matkaansa, niin täytyi Sepinkin seurata, vaikkakin hän kernaasti olisi pysähdellyt ja katsellut yhtä ja toista. Vasta kun he saapuivat kappelille, pysähtyi Helli ja sanoi: »Laske vakat tähän maahan, Seppi, meidän pitää nyt mennä kappeliin rukoilemaan Isämeidän; sen aikaa ne voivat olla tässä.»

Mutta Seppi oli itsepäinen.

»En tahdo mennä sisälle, minun on liian kuuma», sanoi hän ja istui maahan.

»Ei, Seppi, tule nyt, kyllä se täytyy tehdä», kehotti Helli. »Etkö muista enää isä Kleemensin sanoneen, että kappelin ohi kulkeissa aina on mentävä sisään jotakin rukoilemaan. Nouse nyt ja tule pian!»

Seppi jäi itsepintaisesti maahan istumaan. Mutta Helli ei jättänyt häntä rauhaan. Vallan surullisena tarttui hän hänen käteensä ja nosti hänet seisaalleen. »Sinun täytyy tulla, Seppi, sillä lailla ei varmaankaan käy hyvin, sinun pitäisi myös rukoilla mielelläsi.»

Samassa tuli joku alhaaltapäin kappelia kohden, ja yhtäkkiä seisoi isä Kleemens lasten edessä.

Seppi oli yhdellä hyppäyksellä hänen jalkainsa juuressa. Lapset ojensivat kiireesti munkille kätensä.

»Seppi, Seppi», sanoi hän aivan ystävällisesti puristaessaan tämän kättä, »mitä olenkaan kuullut? Sinäkö et tahdo seurata pikku Helliä, kun hän mielellään menisi kanssasi kappeliin? Mutta minäpä sanon sinulle jotakin: Katsos, ei Herra Jumalamme mitenkään pakota ketään menemään kappeliin rukoilemaan, vaan meillä on lupa saada siellä rukoilla häntä. Ja

joka kerta, kun sen teemme, lahjoittaa hän meille jotakin, me vain emme aina voi sitä heti nähdä.»

Sitten lähti hyvä munkki taas tiehensä, ja Seppi astui nyt vastustelematta Hellin kera kappeliin ja luki hartaasti rukouksensa. Kun lapset jonkun ajan perästä taas tulivat ulos, kuulivat he kovia ääniä ja läähätystä polulta, joka tässä kohdin hyvin jyrkkänä laskeutuu Ziller-purolle. Nyt tuli peräkkäin kolme päätä esiin, ensin tytönpää ja sitten kaksi pojanpäätä, ja nyt seisoi yhtäkkiä kolme lasta vastapäätä noita toisia, ja suuresti hämmästyneinä katselivat he kaikki toisiaan.

Toinen luku.

Uusi tuttavuus.

Äsken ilmaantunut tyttö oli suurin kaikista, hän lienee ollut yhdentoistavuotias ja suurempi pojista hiukan toista vuotta nuorempi, jotavastoin toinen näytti melkoista pienemmältä, mutta sangen tanakalta. Tyttö lähestyi nyt vielä pari askelta lapsia ja kysyi:

»Mitkä teidän nimenne ovat?»

Lapset mainitsivat nimensä.

»Mistä te olette kotoisin?», kysyi lapsi edelleen.

»Altkirchistä, tuolta, mistä näkyy kirkontorni», vastasi Helli ja osoitti punaista tornia kukkuloitten välissä.

»Siellä siis on teidän kirkkonne. Meillä on myöskin sellainen kirkko, mutta se on suljettuna ja sinne mennään vain sunnuntaisin. Mutta tuollaisia kappeleita ei meillä ole ensinkään. Tuolla ylempänä on

vielä yksi, katso, Kurt, ihan ylhäällä mensänrinteessä.» Tyttö näytti sormellaan korkealle ylös, ja veli nyökäytti päätään merkiksi, että hän näki toivomansa esineen. »Tahtoisin vain tietää, miksi teillä täällä on sellaisia kappelia niin monella kukkulalla.»

»Jotta voi mennä sisälle rukoilemaan, kun kulkee ohi», sanoi Helli nopeasti.

»Sitähän saattaa muutenkin tehdä», arveli toinen tyttö, »voihan kaikkialla rukoilla, missä on. Rakas Jumala kuulee kaikkialla rukouksemme, sen tiedän.»

»Niin, mutta ei ajatellakaan, että pitäisi joskus rukoillakin, kunnes tullaan kappelille, silloin sen heti huomaa ja tekeekin sen», vastasi Helli vakavasti.

»Nyt meidän täytyy mennä, Liisa», muistutti Kurtveikko, jota keskustelu pitkästytti. Mutta Liisalla ei ollut mitään kiirettä, hän teki mielellään hiukan tuttavuutta, ja pikku Helli miellytti häntä, koska hän vastasi niin päättävästi ja oli nyt juuri sanonut jotakin, jota Liisa ei lainkaan voinut kumota, miten hän asiaa pohtikin. Niinhän todellakin oli, ei hänenkään milloinkaan pälkähtänyt päähänsä, että saattaisi joskus rukoillakin ja kiittää hyvää Jumalaa kävellessään ja ilakoidessaan, joskin hän oli Hellille varsin varmasti sanonut, että saattaahan kaikkialla rukoilla. Nyt teki kappelikin yhtäkkiä aivan uuden vaikutuksen Liisaan, sillä siihen asti oli hän katsellut sitä kuin puuta, joka seisoi paikallaan vain siksi, että kerran, aikoja sitten oli asetettu siihen, mutta hän ei ollut vielä koskaan ajatellut, että se vielä tänään saattaisi huutaa jotain määrättyä jokaiselle ohikulkijalle. Nyt tuntui hänestä yhtäkkiä kuin olisi hyvä Jumala osoittanut taivaasta kappelia ja sanonut: »Tuossa se seisoo, jotta sinäkin kerran minua ajattelisit.»

Kun Liisa mietteisiinsä vaipuneena ei pitkään aikaan virkkanut mitään, jatkoi Helli: »Eikä ole mi-

kään käsky, vaan lupa, että saamme astua sisälle ja rukoilla, sillä niin tehdessämme antaa hyvä Jumala meille aina jotakin, joskaan emme saata sitä nähdä. Isä Kleemens on niin sanonut.»

»Niin, mutta minä haluaisin mieluummin kerran jotakin, jonka saattaa nähdä», lisäsi nyt pikku Seppi, joka oli seisahtunut Hellin viereen ja tarkkaavasti kuunnellut.

»Tunnetko sinäkin isä Kleemensin?», kysyi Liisa aivan iloissaan, sillä tämä oli Ziller-puron toisellakin puolen laajalti kaikkien lasten hyvä tuttu ja ystävä. Missä ikinä he hänet näkivät pitkässä kaavussaan, suuri ristiinnaulitunkuva sivullaan, juoksivat he heti joka taholta hänen luokseen ja ojensivat hänelle kätensä, ja samassa hän veti pitkän kaapunsa alta vanhan kirjelaukun ja antoi kullekin lapsista kauniin, värillisen kuvan. Liisa oli saanut jo monta sellaista, niissä oli vaaleanpunaisia pikku enkeleitä, jotka sirottelivat kukkia, ja toisissa taas oli kukoistava ruusupensas ja pikkulintu istumassa ylinnä siinä, ja sitten oli monta muuta kuvaa, ja isä Kleemensin nimi herätti eloon Liisan rakkaimpia muistoja.

»Hän asuu siellä meillä Altkirchissä, ylhäällä vanhassa luostarissa ja tulee usein luoksemme», ilmoitti Helli.

»Niin, ja hän tuo isoäidille usein kokonaisen leivän», täydensi Seppi, joka erikoisesti muisti tämän seikan.

»Nyt meidän pitää mennä, meillä on vielä pitkälti juustomiehelle», sanoi Helli nostaessaan vakkakimppuansa ja ojentaessaan Sepille omansa.

»Tulethan joskus luokseni Rechbergille», kysyi Liisa, joka mielellään tahtoi jatkaa uutta tuttavuutta.

»En osaa sinne, en ole vielä koskaan käynyt Ziller-puron toisella puolen.»

»No, sinnehän on ihan helppo löytää, tule nyt vain joskus aikaisin sunnuntai-iltapäivällä», rohkaisi häntä Liisa, »sitten leikimme iltaan asti. Sinun on vain kuljettava sillan yli tuolla alhaalla ja sitten yhä vain ylöspäin aina korkeimmalle kohdalle asti, siellä on Rechberg, ja tuo suuri talo, joka on aivan erikseen ylinnä, on meidän. Tule siis silloin!»

Nyt lapset erosivat. Helli lähti Sepin kera vuorta ylöspäin, ja Liisa alkoi tarkata veljiään, joista ei vähiin aikoihin ollut kuullut mitään. Kurt oli kiivennyt vanhaan kuuseen kappelin vieressä ja kiikkui uhkarohkeasti edestakaisin lahonneella oksalla, joka arveluttavasti rätisi, niin että Liisa mielenkiinnolla katseli, romahtaisiko Kurt kohta oksineen alas. Tämä tuntui hänestä enemmän hullunkuriselta kuin vaaralliselta. Lähelle kuusta oli pieni, paksu Kaarlo oikaissut itsensä maahan ja nukahtanut sikeästi, niin sikeästi, että Liisan äänekkäät huudot kehottaessaan häntä nousemaan häipyivät jäljettömiin. Mutta samassa tuli jotakin vierimällä kukkulaa alas, mikä yhtäkkiä sai Kurtin oksaltaan ja Kaarlon jaloilleen. Se oli suuri lammaslauma, vanhoja ja nuoria, suuria ja pieniä lampaita. Koko parvi aaltoili, hyppeli ristiin rastiin, ja lauman rinnalla juoksi suuri paimenkoira ja haukkui herkeämättä, jottei kukaan laumasta eksyisi, niin kovasti ja hartaasti, että Kaarlo silmänräpäyksessä siitä heräsi ja kiireesti hyppäsi pystyyn katsellakseen alaspäin vierivää laumaa.

Paimen ajoi laumaansa lasten ohi Altkirchiä kohden. Nuo kolme katselivat hiljaisella ihastuksella ohikulkijoita eivätkä kyllikseen saattaneet silmäillä hullunkurisia hyppyjä, joita pienet, somat karitsat tekivät emiensä vierellä, ja kuinka nämä huolestuneina seurasivat katseillaan, hyppelisivätkö karitsat vallattomina riveistä ja eksyisivät. Kun lauma oli jo melkein kul-

kenut ohi, ja viimeiset vanhat lampaat vain enää juoksivat jälessä, silloin hengähti yhä vielä ällistyksissään oleva Kaarlo syvään ja sanoi: »Kunpa meillä vain olisi sellainen karitsa!»

Samaapa Kurt ja Liisakin juuri sinä silmänräpäyksenä ajattelivat, ja kaikki kolme olivat yhtäkkiä harvinaisen yksimielisiä. Liisa ehdotti nyt heti, että palattaisiin kiireesti kotiin ja pyydettäisiin isää ja äitiä antamaan heille sellainen karitsa. Sitten kuvaili hän vielä veljilleen, kuinka he saattaisivat kuljettaa karitsaa kaikkialle mukanaan ja viedä sen laitumelle ja aina katsella sen hauskoja hyppyjä ja kuinka he vartioisivat sitä yhtä huolellisesti kuin isot lampaat. He riemastuivat kaikki ajatellessaan voivansa omistaa karitsan, jopa siinä määrin, että he suorastaan syöksyivät vuorta alas ja juoksivat sitten sillan yli Liisa edellä. Häntä seurasi Kurt, ja molemmat ryntäsivät hennon portaan yli hypellen niin korkealle ilmaan, että silta heilui ja tutisi heidän jalkainsa alla, ja irtonaiset laudat keikkuivat, niin että toisten perässä juokseva Kaarlo menetti kaiken vakavan pohjan jalkojensa alta, lankesi keskellä siltaa ja oli vähältä suistua vuolaaseen Ziller-puroon. Kurt kääntyi takaisin ja nosti hänet pystyyn, ja koska Liisa sillä välin oli päässyt maalle, ei silta enää notkunut edestakaisin, ja veljekset saapuivat nyt onnellisesti toiselle puolelle. Tie sieltä ylös Rechbergille oli jokseenkin pitkä, ja lapset tarvitsivat runsaasti kolme neljännestuntia, ennenkuin saapuivat viimeiselle jyrkänteelle ja näkivät tulen tuikkivan asuinhuoneen akkunoista; oli näet jo tullut pilkkopimeä.

Jo tunnin ajan oli ylimaaherran rouva levottomana kulkenut edestakaisin kamarista kiviportaille, sitten alas puutarhaan katsellen yltympäri, palannut

sitten taas takaisin ja vähän päästä tehnyt saman kierroksen uudelleen.

Hän ei ollut päivällisestä saakka nähnyt ketään lapsista, ja kello neljän tienoissa kahviaikana olisi heidän tavallisuuden mukaan pitänyt olla kotona. Äiti oli antanut heille luvan viettää vapaan lauantai-illan ylhäällä metsikössä, ja niin olivat heti syötyä kaikki kolme riemuissaan juosseet tiehensä. Mutta nyt oli tullut pimeä, eikä lapsista vieläkään kuulunut hiiskaustakaan. Missähän he olivatkaan, kun niin myöhästyivät? Vai olisikohan pikku Kaarlolle, joka ei vielä kävellyt ensinkään varmasti, tapahtunut jotakin? Äidin mieleen tuli kaikellaisia huolestuneita ajatuksia ja hän juoksi yhä rauhattomampana ulos ja takaisin sisälle ja joka akkunaan.

Mutta nyt — siinähän ne tutut äänet olivat, ne kuuluivat jo etäältä varsin kiihtyneiltä. Äiti juoksi ulos — aivan oikein, siinä he kiipesivät ylös, ja kun lapset huomasivat äidin, juoksivat he toinen toistaan nopeammin voidakseen ensiksi kertoa; pikku Kaarlo vain jäi kauas toisten jälkeen. Kurt ja Liisa hyökkäsivät melkein yhtaikaa äidin luo ja tahtoivat molemmat kertoa kaiken samalla kertaa, mutta samassa kuului toiselta taholta luja ääni: »Illalliselle! Illalliselle!» Nämä sanat lausui ylimaaherra, joka juuri palasi toimistaan ja rupesi kotijärjestyksen ylläpitäjäksi.

Kun nyt kaikki istuivat rauhassa pöydän ääressä, saattoi kertominen alkaa, mutta nyt se ei tahtonutkaan kohta oikein sujua, sillä ensiksi oli selitettävä, mitä oli tapahtunut, koska lapset eivät olleet tulleet kahviajaksi kotiin, — määräys, jota oli noudatettava.

Vihdoinkin saatiin selville, että Liisan mielestä oli aika käynyt liian pitkäksi ylhäällä metsikössä ja hän oli ehdottanut, että kavuttaisiin ylös vanhan leh-

muksen luo. Koska sieltä näki ylös kappelille ja alas Ziller-purolle ja kapealle sillalle, oli Liisan vallannut vastustamaton halu kerran juosta sinne asti ja katsella kaikkea ympäristöllä, ja portaan keikkumista ja vapisemista muisteli hän vielä suurena nautintona eräästä aikaisemmasta huviretkestä asti. Heti olivat veljetkin suostuneet aikeeseen, ja niin kiiruhdettiin matkalle, joka lopulta huomattiin kumminkin paljoa pitemmäksi kuin miltä se oli näyttänyt. Kun nyt luvaton retki oli tunnustettu, ja varoitettu toiste siten seuraamasta jokaista mielijohdetta, päästiin täyteen kertomisen vauhtiin. Ensin puhuttiin kappelista, sitten molemmista lapsista, sitten lammaslaumasta ja sitten vielä kerran alusta alkaen ja vielä perinpohjaisemmin. Lopuksi seurasi kuvaus hauskasta Zillerpuron yli menosta ja kuinka siinä oli käynyt. Tästä kuvauksesta kyllä seurasi, että isä ankarasti kielsi vastedes kaikki retket Ziller-purolle. Tuo häilyvä silta oli laitos, jonka poistamista ylimaaherra jo kauan oli innokkaasti ajanut, mutta joka siitä huolimatta yhä vain säilyi entisellään.

»Kaarle paksu lepää päivätyöstään, ja teidänkin päivätyönne lienee jo lopussa», sanoi nyt isä ja pudisteli vähän vieressään olevaa tuolia, jolle Kaarlo sillävälin oli nukahtanut, sillä hän oli kestänyt suuren ponnistuksen. Tätä hyvää ensi unta ei kumminkaan ollut niinkään helppo keskeyttää, ja yhtäkkiä tarttui isä tuoliin ja kantoi sen ynnä nukkujan makuuhuoneeseen, ja hypellen seurasivat muut lapset perässä ja riemuitsivat tuosta oivasta kepposesta. Viimeiseksi tuli äiti ja hänellä oli aika vaiva saada yksi lapsista hereille ja toiset levolle.

Siitä päivästä lähtien ei kulunut ainoatakaan aamiaista, päivällistä tai illallista ilman että lapset toinen toisensa perästä, yhä uudelleen ja joka äänilajissa

lausuivat sanat: »Kunpahan meillä vain olisi sellai nen karitsa!» Vihdoin kyllästyi ylimaaherra siihen.

Eräänä iltana äidin istuessa lasten kera pöydän ympärillä ja pikku Kaarlon, jonka aika vanhempien lasten koulutehtäviään harjoitellessa tuli pitkäksi, juuri kuudennen kerran toistaessa: »Kunhan meillä vain olisi —», avasi isä yhtäkkiä oven selkosen selälleen, ja sisään hyppäsi todellinen, elävä karitsa. Pikku elukka oli lumivalkean, kiharaisen villan peittämä ja niin soma, etteivät lapset sellaista olleet vielä koskaan nähneet. Nyt syntyi sellainen ilometeli, sellainen hälinä ympäri huonetta, ettei enää sanaakaan saattanut kuulla, sillä karitsa kiiti etsien ja määkien nurkasta toiseen etsien tietä ulos, ja kaikki kolme lasta ilosta huutaen juoksivat sen perässä. Mutta yhtäkkiä kajahti isän luja ääni: »No niin, nyt riittää! Nyt pääsee pikku lammas ensiksikin uuden uutukaiseen navettaansa, ja te tulette luokseni kuulemaan, mitä minulla on teille sanottavana.» Lapset saivat ensin saattaa karitsansa ulos, ja he tuumivat suuresti kummastuneina, missä pikku elukalle varustettu uusi navetta sijaitsisi ja minkä näköinen se olisi.

Aivan oikein, ihka uusista laudoista oli laitettu pieni osasto kauas hevostallin perälle, ja siinä oli kauniita, valkeita olkia, joilla karitsa saisi maata. Karsinaan oli asetettu pieni häkkikin; siihen sopi kaataa ruohoja, heiniä ynnä muuta, mikä karitsalle hyvältä maistui. Kun se nyt oli asetettu hyvästi nukkumaan pahnoilleen ja makasi aivan hiljaa ja hengitti enää vain hiukan pelokkaasti, silloin sanoi isä, että nyt sen piti saada nukkua, sulki matalan oven ja viittasi lapsia seuraamaan itseään.

Sisällä huoneessa istuutui hän, asetti kolme lastaan eteensä, kohotti etusormensa ja sanoi vakavasti: »Kuunnelkaa nyt minua tarkasti ja ajatelkaa,

mitä kuulette. Olen ottanut pikku lampaan emänsä luota antaakseni sen teille. Nyt tulee teidän olla sille emän sijassa, kaita ja hoitaa sitä, niin että se alkaa viihtyä luonanne eikä kuole koti-ikävään. Teidän tulee joka joutohetkenä ottaa se ulos, leikkiä sen kanssa ja kävelyttää sitä. Voitte viedä sen ylös laitumelle, sieltä saattaa se itse valikoida ruohoa itselleen; saatte mennä sen kanssa, minne haluatte. Mutta ette milloinkaan saa jättää elukkaa yksiksensä, ette silmänräpäykseksikään, se on vielä liian pieni tullakseen toimeen, se eksyisi heti, ei löytäisi enää navettaa ja saattaisi surkeasti menehtyä. Joka sen tallista ottaa, hän pitää sitä silmällä, kunnes on saattanut sen takaisin paikoilleen. Oletteko oikein ymmärtäneet minua ja tahdotteko hoitaa karitsaa niin täsmällisesti kuin olen sanonut teille, tai jos mieluummin tahdotte olla sitä tekemättä, niin sanokaa, siinä tapauksessa vien sen vielä tänään emälleen takaisin.»

Lapset huudahtivat kaikki kolme, että isä jättäisi heille karitsan. He eivät mistään hinnasta tahtoneet antaa sitä pois. He lupasivat kaikki kolme sydämestään ja koko tahdostaan paimentaa karitsaa ja pitää siitä huolta kuten isä vaati eikä antaa elukan milloinkaan jäädä yksikseen. Kukin vakuutti itse haluavansa joka kerta viedä karitsan takaisin talliin, kun se aika tuli, sillä se oli oleva heille suurin ilo. Mutta isä teroitti heille vielä kerran tämän asian tärkeyttä ja sanoi, että sen lapsista, joka ottaisi karitsan ulos, tulisi myös viedä se sisälle, niin oli oleva. Vielä kerran lupasivat lapset menetellä elukkansa suhteen tarkalleen isän määräyksen mukaisesti ja antoivat kaikki kolme hänelle kätensä vahvistukseksi ja olivat niin täynnä ihastusta ajatellessaan ainaiseksi saavansa omistaa oman, elävän karitsan, että he sinä iltana vasta sangen myöhään saivat unta. Pieni, muuten niin unelle

herkkä Kaarlokin seisoi pystyssä vuoteessaan ja huusi kerta toisensa perästä Kurtille: »Isä saa kyllä nähdä, ettei karitsan tarvitse meillä menehtyä, kyllä minä siitä huolen pidän.»

Kolmas luku.

Mitä salaaminen vaikuttaa.

Seuraavana päivänä oli pääkysymyksenä, mikä karitsan nimeksi pantaisiin. Liisa ehdotti, että sille annettaisiin nimi »Eulalia», sillä se oli hänen ystävättärensä kissan nimi ja tuntui hänestä erittäin kauniilta. Mutta veljet eivät tahtoneet siitä mitään tietää, nimi oli heistä liian pitkäveteinen. Kurt ehdotti nimeä »Neero», sillä se oli hänen ihailemansa suunnattoman suuren koiran nimi alhaalta myllyltä. Mutta Liisa ja Kaarlo eivät ensinkään halunneet karitsan nimeksi samaa kuin tuon leveäkuonoisen koiran. Nyt kysyttiin äidin neuvoa asiassa, ja hän ehdotti, että elukkaa kutsuttaisiin oman laatunsa mukaisesti »Kutripääksi».

Tästä nimestä olivat lapset heti yksimielisiä, ja se oli karitsan nimi siitä lähtien. Valkoisen, soman Kutripään tuottama ilo oli kaikkien kolmen mielestä kaikkia muita iloja ja huveja parempi. Jokaisena lomahetkenä se haettiin navetastaan ja sitä kuljetettiin sinne tänne.

Välistä lähtivät lapset kaikin yhdessä ulos ja veivät Kutripään ylös laitumelle tai metsikköön ja istuutuivat sen kera sinne. Liisan tällöin penkillä istuessa ja elukan tuttavallisesti pannessa päänsä hänen helmaansa, juoksivat Kurt ja Kaarlo läheiselle apilaspel-

lolle ja toivat oivia, meheviä lehtiä. Ne söi Kutripää sitten suurella mielihyvällä toisen toisensa perästä heidän kädestään ja määki vähä väliä varsin iloisesti.

Toisinaan haki joku lapsista yksinään karitsan tallista ja otti sen mukanaan retkelle, kun oli toimitettava joku asia alhaalla myllyllä tai leipurilla tai vanhan pesumummon luona. Silloin asteli karitsa aina iloisesti kuljettajansa rinnalla ja tuntui aivan hyvin ymmärtävän, kun Kurt ja Liisa ja erikoisesti sen hyvä ystävä Kaarlo sille näillä matkoilla puhelivat. Se vastasi tällöin vähäväliä myöntävällä, iloisella määkinällä ja katseli sen lisäksi seuraajaansa niin hartaan ymmärtäväisesti, ettei ollut epäilemistäkään Kutripään vilkkaasta osanotosta keskusteluun. Päivä päivältä tuli se myös yhä tuttavallisemmaksi ja hellemmäksi lapsia kohtaan. Nyt painautui se aina heti sitä vasten, joka haki sen tallista, ikäänkuin sen oma emä olisi tullut. Lapset myös rakastivat sitä päivä päivältä yhä enemmän ja hoitivat ja paimensivat sitä ja veivät sen kävelyjen ja hauskojen keskustelujen jälkeen aina huolellisesti takaisin tallissa olevaan pieneen karsinaansa pehmeälle olkivuoteelleen.

Kutripää viihtyi tuossa mainiossa hoidossa niin hyvin, että se kävi varsin lihavaksi ja näytti lumivalkeine villakiharoineen niin siistiltä ja sievältä kuin olisi se aina ollut pyhäpuvussa.

Niin kului kaunis, aurinkoinen syksy, ja oli tullut marraskuu niin pian, etteivät lapset vielä koskaan olleet sellaista huomanneet. Nythän saattoi jo puhua joulusta, sillä johan sen juhlan täytyi tulla seuraavassa kuussa. Kurt ja Kaarlo voivat hyvästi yhdistää nykyhetken ilot ja tulevaisuuden toiveet ja siten nauttia kaksin verroin. Niinpä he iloitsivatkin lakkaamatta Kutripäästään ja jokaisella kävelyllään kertoivat he sille kaikesta ihanuudesta, minkä joulujuhla toisi mu-

kanaan, ja luettelivat sille kaikki esineet, joita he salaa toivoivat Jeesus-lapselta. Kutripää kuunteli silloin hyvin tarkkaavaisesti, eivätkä veljekset olleet antamatta sillekin toiveita saada osansa juhlalahjoista. Niinpä he useimmiten nauttivatkin kaikin kolmin näistä ihanista toiveista ja tulivat siten päivä päivältä vielä tuttavallisemmiksi keskenään.

Liisa oli hieman erilainen. Kun hänellä oli odotettavissa joku uusi, suuri ilo, valtasi se hänet kuumeentapaisesti ja täytti silloin niin kaikki hänen ajatuksensa, että entiset ilot joutuivat kaikki syrjään. Nyt oli Liisalla erikoisen hyvä ystävä suuressa talonpoikaistalossa alas Ziller-purolle johtavan tien varrella, ystävällinen Maria, joka aina mieluisasti suostui kaikkiin Liisan aikeisiin. Tätä ystävätärtä tahtoi Liisa nyt niin mielellään kerran käydä tervehtimässä, sillä hänen kanssaan saattoi hän puhella paremmin perinjuurin joulujuhlaa koskevista toiveistaan ja odotuksistaan kuin veljien kanssa, joilla oli niin peräti erilaiset toiveet ja jotka eivät edes käsittäneet hänen omiaan.

Äiti antoikin Liisan mennä kyläilylle, hän sai lähteä ensimäisenä vapaana iltapäivänä. Hän malttoi töin tuskin odottaa, kunnes äiti vielä oli sitonut hänen ympärilleen lämpimän villahuivin, joka kyllä oli tarpeen kylmässä marraskuun tuulessa. Sitten riensi Liisa hypellen tiehensä, ja äiti katseli vielä lastaan, kunnes tämä oli ehtinyt puoliväliin rinnettä alas, sitten palasi hän sisälle. Samassa juolahti Liisan mieleen, että matkaa oli koko pitkältä ja että oikeastaan olisi ollut hauskaa ottaa Kutripää seuraksi mukaan, elleivät veljet jo olleet sitä ottaneet. Nopeasti palasi hän takaisin, juoksi talliin, löysi Kutripään rauhallisena makaamassa pahnoillaan, otti sen kiireesti ulos ja juoksi nyt sen kanssa alaspäin kuivaa tietä pitkin, jolla kirjavat syyslehdet lensivät hänen ympärillään

tuulessa. Lyhyessä ajassa olivat he alinomaa juosten päässeet matkansa perille. Pian käveli Liisa syvällisiin keskusteluihin vaipuneena edestakaisin talon edustalla Kutripään hyvillään pureksiessa lehtiä pensasaidasta, joka ympäröi puutarhaa. Ystävyksetkin virkistivät itseään pitkien neuvottelujen välillä syömällä makeita päärynöitä ja mehukkaita, punaisia omenia, joita oli runsaasti, sillä Marian äiti oli heti tuonut suuren kopallisen hedelmiä, ja mitä lapset eivät jaksaneet syödä, se piti Liisan ottaa mukaansa. Niin oli aina ollut, sillä talossa kasvoi runsaasti hyviä omenia ja päärynöitä.

Kun Liisan oli aika palata kotiin, lähti ystävätär heti saattamaan häntä, ja niin paljon oli heillä yhä vielä sanottavaa toisilleen, että he olivat aivan huomaamattaan ehtineet Liisan kodin luona olevalle, pienelle jyrkänteelle. Maria jätti nopeasti hyvästi, ja Liisa kiiruhti tietä ylös, olihan jo tullut pimeä. Nyt tultuaan pihalle, välähti kuin salama hänen mieleensä ajatus: »Missä on Kutripää?» Hän tiesi ottaneensa sen mukaansa, nähneensä sen sitten vielä syövän lehtiä pensasaidasta, sitten oli hän sen aivan unohtanut eikä enää yhdelläkään silmäyksellä tarkannut sitä. Mitä suurimman kauhun vallassa syöksyi hän taas vuorta alas ja huusi joka taholle: »Kutripää! Kutripää! Missä olet? Tulehan nyt! Tule nyt!» Mutta kaikki oli hiljaa, Kutripäätä ei näkynyt missään. Liisa juoksi takaisin talonpoikaistaloon asti. Asuinhuoneen akkunoista loisti jo tuli, hän saattoi kiviportailta talon edustalla hyvin nähdä sisälle. He istuivat siellä kaikin illallispöydässä, isä, äiti ja Maria, hänen veljensä ja rengit, ja uuninrahilla makasi vanha kissa. Mutta ei missään ollut jälkeäkään Kutripäästä näkyvissä, miten Liisa tähystelikin joka nurkkaan. Nyt juoksi Liisa rakennuksen ympäri puutarhaan, ympäri koko pensas-

aidan ja taas puutarhaan ja siellä pensasaidan sisäpuolitse yhä houkutellen: »Kutripää, tulehan nyt! Tulehan nyt!» Kaikki turhaan, karitsasta ei ollut jälkeäkään näkyvissä eikä kuuluvissa. Liisan tuska yhä kasvoi. Tuli yhä pimeämpi, ja tuuli ulvoi yhä kovemmin ja oli vähältä pyyhkäistä hänet mukaansa. Hänen täytyi palata kotiin, mitä piti hänen tehdä? Hän ei voinut sanoa kadottaneensa Kutripäätä, koska hän oli sen unohtanut. Mutta äidille tahtoi hän sen sanoa. Hän juoksi voimainsa perästä vuorta ylös. Kotona oli jo kaikki illallista varten valmiina, isäkin oli jo saapunut. Liisa hyökkäsi huoneeseen niin punaisena ja kuumana, tukka hajallaan, että äiti sanoi: »Tuollaisena et voi tulla pöytään, lapsi; mene ensin siistimään itsesi.» Ja isä lisäsi: »Näin myöhään ei sinun yleensä pidä tulla kotiin! Häviä nyt ja tule heti muuttuneena takaisin, taikka ei ole enää mitään syötävää.» Liisa totteli nopeasti. Syömisestä ei ollut väliä, paljon mieluummin olisi hän ollut tulematta enää ollenkaan, mutta se ei häynyt päinsä. Hän palasi masentuneena paikalleen. Hän pelkäsi hirveästi, mitä muita huomautuksia ja kysymyksiä vielä tulisi. Mutta ennenkuin kukaan vielä saattoi sanoa hänelle sanaakaan, kiinnitti kaikkien perheenjäsenten huomiota eräs uusi tapaus.

Hannu-renki pisti päänsä ovesta sisään ja sanoi: »Luvallanne, herra ylimaaherra, ovathan lapset kaikki kotona kuten Katri sanoo, eikä pikkulammas ole vielä tallissa.»

»Mitä?», sanoi ylimaaherra tulistuen. »Siinä nyt ollaan! Kuka on ottanut sen ulos? Kuka sen on tehnyt?»

»En minä vain!» — »En minä vain!» — »Minä en varmastikaan!» — »En minäkään!», huusivat Kurt ja Kaarlo niin raivokkaasti yhteen ääneen, ettei ensin-

kään saattanut kuulla, vaikeniko Liisa, vai huusiko hänkin. Äiti sanoi hilliten: »Älkäähän nyt niin myrskyisesti. Liisa varmaan ei ole sitä tehnyt, jo iltapäivällä juoksi hän yksin ystävättärensä Marian luo ja palasi vasta muutamia hetkiä sitten.»

»Siis on kumminkin toinen teistä sen tehnyt», keskeytti isä nopeasti suunnatessaan läpitunkevan katseen molempiin poikiin.

Vastaukseksi kaikui hänelle suunnaton huuto: »En minä vain!» — »En minä vain!» — »Minä en varmastikaan!» ja molemmat katselivat niin rehellisesti silmät selällään isää, että tämä heti huudahti: »Ei, ei, eivät he sitä ole tehneet. Sitten on Hannu mahtanut jättää tallinoven auki lampaan ollessa siellä, ja se lienee samassa silmänräpäyksessä juossut ulos; mutta sekin näyttää minusta niin epätodenmukaiselta, pitääpä käydä katsomassa.»

Isä jätti huoneen tutkiakseen asiaa vielä ulkona tallissa.

Kun nyt syyttämisen ja puolustuksen aiheuttama kiihtymys oli ohi, sai toinen vaikutus vallan. Yhtäkkiä pani Kaarlo päänsä käsivarrelleen ja nyyhkytti ääneen surkeasti: »Nyt on Kutripää hukassa! Me emme saa sitä enää! Nyt täytyy sen kuolla kurjuuteen!»

Nyt yhtyi Kurtkin häneen. Ääneen itkien huudahti hän: »Niin, nyt tulee yhä kylmempää, eikä sillä ole mitään syötävää ja sen täytyy paleltua ja menehtyä.» Ja vielä kovemmin kuin nämä molemmat alkoi nyt Liisa itkeä ja valittaa. Hän ei sanonut sanaakaan, mutta saattoi selvästi kuulla, kuinka paljon tuskaisempi ja syvempi hänen surunsa vielä oli kuin hänen veljiensä, ja Liisahan kyllä tiesi, miksi. Vielä kun myöhemmin Kurt ja Kaarlo aikoja sitten olivat nukahtaneet patjoilleen ja näkivät iloisia unia Kutripäästä, makasi Liisa vielä levottomuuden vallassa vuo-

teessaan eikä saanut unta. Häntä ei vaivannut ainoastaan sääli karitsaa kohtaan, joka nyt arkana ja hyljättynä harhaili ulkona, vaan hän myös tiesi itse aiheuttaneensa sen ja lisäksi oli hän vielä salannut asian, vaikka hänen olisi pitänyt se tunnustaa.

Liisa ei tosin ollut huutanut mukana: »En minä vain! En minä vain!», mutta hän oli vaijennut, kun äiti niin luottavasti sanoi: »Liisa ei ole voinut sitä tehdä», ja lapsi tunsi kyllin selvästi, että hän oli salaamisellaan tehnyt saman vääryyden kuin jos hän olisi valehdellut. Liisa oli sangen onneton eikä saanut lohdutusta eikä rauhaa, kunnes hän päätti heti seuraavana aamuna ilmaista kaikki äidille, ehkäpä Kutripää sentään vielä löytyisi.

Seuraavana aamuna paistoi aurinko kirkkaasti, ja heti aamiaisen jälkeen päätettiin, että kaikki kolme heti koulun päätyttyä lähtisivät Kutripäätä etsimään, senhän täytyi olla jossakin. Iltapäivällä tahtoivat he tehdä samaa ja olivat kaikki vakuutettuja, että sen illaksi täytyisi löytyä. Äitikin sanoi lapsille vielä lohdutukseksi, että isä oli jo varhain aamulla lähettänyt Hannun etsimään elukkaa kaikkialta, sitenhän oli hyviä toiveita sen löytämisestä. Onnellisimmaksi tunsi näistä toiveista itsensä Liisa, joka ajatteli, ettei hänen nyt tarvitsisikaan sanoa mitään, kaikki tulisi kai ilmankin ennalleen.

Sinä päivänä etsittiin karitsaa pitkin koko Rechbergiä, joka talosta sitä kysyttiin, mutta Kutripää oli kuin hävinnyt maan pinnalta. Ei yksikään ihminen ollut sitä koskaan nähnyt, ei missään näkynyt siitä jälkeäkään. Sitä etsittiin ja kyseltiin vielä muutamia päiviä, mutta turhaan. Sitten sanoi ylimaaherra, että oli kylliksi haettu, se ei auttaisi enää mitään, joko ei eläinrukka enää ollut elossa tai oli se eksynyt aivan etäälle.

Muutaman päivän perästä satoi ensi lumi, ja niin taajaan ja suurina putoilivat hiutaleet, että lyhyessä ajassa koko puutarha oli lumen peitossa, ja tuo valkea peite kohosi puoliväliin pensasaitaa. Muulloin olivat lapset joka vuosi suunnattomasti iloinneet ensi lumesta ja huudahdelleet ja riemahdelleet sitä enemmän, kuta enemmän hiutaleet ryöppysivät.

Nyt olivat he aivan hiljaa ja katselivat mikä mistäkin akkunasta, ja jokaisen täytyi itsekseen ajatella Kutripäätä, joka ehkä makasi jossain kylmän lumen alla, tai koetti kahlata siinä eikä voinut ja huusi tutulla äänellään surkeasti apua, eikä kukaan kuullut eikä auttanut sitä. Kun isä vielä illalla kotiin tullessaan sanoi: »Tulee pureva pakkanen yöksi, lumi on jo kovaksi jäätynyt. Jos eläinrukka vielä on jossain ulkona eikä ole kuollut, niin menehtyy se ensi yönä surkealla tavalla. Kunpa en olisi koskaan tuonut karitsaraukkaa kotiin!» —, silloin puhkesi Kaarlo niin surkeaan valitukseen, ja Kurt ja Liisa, myöskin täynnä tuskaa yhtyivät siihen niin sydäntä vihlovasti, että isä jätti huoneen, ja äiti koetti nyt parhaansa mukaan lohduttaa. Siitä alkaen ei ylimaaherra enää milloinkaan puhunut karitsasta, ja äiti puhui lapsille armaasta joulujuhlasta, kun he uudelleen alkoivat surra Kutripäätä. Hän sanoi heille, että Jeesus-lapsi oli tullut ilahuttamaan kaikkia sydämiä, ja että tämä juhlapäivä nyt pian tulisi ja tekisi heidätkin taas iloisiksi. Mutta kun säälivä Kaarlo kylminä, pimeinä iltoina taas alkoi valitella: »Kunpa vain ei Kutripään täytyisi palella tai väristä kuoliaaksi tuolla ulkona!», silloin lohdutti äiti: »Katsohan, Kaarlo, kyllä hyvä Jumala huomaa pienet eläimetkin, hän on voinut valmistaa Kutripäälle johonkin lämpimän vuoteen ja antaa sille hyvin käydä. Ja joskaan se ei enää ole meidän luonamme, emmekä voi

sitä hoitaa, niin tyytykäämme nyt kumminkin ja jättäkäämme Kutripää kokonaan hyvän Jumalan haltuun.»

Kurtkin kuunteli tarkkaavaisesti äidin siten lohduttaessa Kaarloa, ja niin veljekset vähitellen tulivat taas ihan iloisiksi, uskoivat Kutripään kokonaan hyvän Jumalan haltuun ja iloitsivat nyt päivä päivältä enemmän ja toivehikkaammin lähestyvästä joulujuhlasta. Mutta Liisa ei tullut iloiseksi heidän kerallaan, häntä ikäänkuin painoi raskas kuorma, joka aivan masensi hänet eikä koskaan enää antanut hänen tulla iloiseksi. Öisin näki hän unissaan Kutripään makaavan nälkään kuolemaisillaan ja jähmettyneenä lumessa, ja se katsoi häneen kovin surullisin silmin ja sanoi: »Sinä sen teit.» Silloin heräsi Liisa itkien, ja kun hän myöhemmin tahtoi hauskutella veljien kanssa, ei hän voinut, sillä hänen täytyi aina ajatella: Jos nuo molemmat tietäisivät, että hän sen oli tehnyt! Isää ja äitiä ei hän enää koskaan saattanut katsoa suoraan silmiin, sillä hänhän oli salannut heiltä, mitä hänen olisi pitänyt tunnustaa, eikä hän nyt enää mitenkään voinut saada sitä sanotuksi, sillä nyt oli hän jo niin kauan luulotellut vanhemmille olevansa tietämätön asiasta.

Siten ei Liisalla ollut yhtään hauskaa hetkeä enää, ja päivä päivältä näytti hän surullisemmalta ja onnettomammalta, ja kun Kurt ja Kaarlo tulivat hänen luokseen ja sanoivat: »Iloitsehan sinäkin, Liisa, kerran, nyt tulee joulu joka päivä lähemmäksi, ja ajatteleppas, mitä kaikkea saattaakaan tulla!», silloin nousivat heti kyyneleet Liisan silmiin ja puoleksi itkien sanoi hän: »Minä en voi enää iloita, en milloinkaan, en ikinä enää, en joulunakaan.» Se tuntui sääliväisestä Kaarlosta sentään liian surulliselta ja hän sanoi Liisalle kylläkin lohduttavasti: »Katsos, Liisa, kun ei enää voi mitään tehdä, silloin jättää kaikki hyvän Jumalan haltuun ja silloin tulee taas iloiseksi, kun vain

ei ole tehnyt mitään pahaa, äiti on sen sanonut.» Mutta silloin Liisa vasta oikein alkoikin itkeä, niin että Kaarloa rupesi pelottamaan ja hän hyppäsi pystyyn ja juoksi pois kuten Kurt jo ennen oli tehnyt, sillä hänestä oli kovin ikävää, että iloinen Liisa oli niin muuttunut.

Äitikään ei ollut voinut olla huomaamatta muutosta Liisan olennossa. Usein hän hiljaisuudessa tarkkasi lasta, mutta ei tehnyt mitään kysymyksiä hänelle.

Neljäs luku.

Mitä hyvä Jumala antaa.

Marraskuu oli loppuun kulumassa. Lumi oli kohonnut vielä paljon ylemmäs, päivä päivältä yltyi nyt pakkanen. Altkirchissä siirteli isoäiti ohutta peittoansa edestakaisin, hän ei tahtonut enää ensinkään lämmetä sen alla. Huone olikin aika kylmä, sillä siellä oli vain pieni puuvarasto, ja tässä paksussa lumessahan ei saattanut löytää yhtään risua. Kahvia keitettiin vain harvoin ja pavut täytyi nyt aina survoa kivillä, mylly oli ainaiseksi pilalla, eikä ollut varaa uuteen. Isoäiti paralla oli paljon valitettavaa ja voivotettavaa. Isoisä istui enimmäkseen uuninrahilla, koetti viihdyttää valittelevaa ja punoi sillävälin pieniä pajuvakkojaan.

Niinkauan kuin oli herkeämättä satanut lunta ja syvä hanki oli pysynyt pehmeänä, oli isoisän itse täytynyt kantaa vakkasensa juustomiehelle, sillä jos hän olisi lähettänyt lapset, olisivat ne painuneet lumeen. Ei ollut mitään aurattua tietä vuorta ylöspäin, isoisänkin oli vaikea päästä kulkemaan, niin syvään hän välistä vaipui kinoksiin.

Mutta nyt oli taivas kirkastunut, ja aavat lumikentät olivat yltympäri jäätyneet niin lujasti, että saattoi kävellä niitten yli kuin kovaa katua, hanki ei pettänyt painavien miestenkään alla. Nyt saattoi taas kerran lähettää lapsetkin kävelylle. Helli kietoi huivin ympärilleen ja pikku Seppi pani villalakin päähänsä, sitten he lähtivät matkaan kummallakin vakkakimppunsa käsivarrellaan. Kun he runsaan puolentunnin kuluttua saapuivat kappelille, laski Helli vakkansa maahan ja tarttui pikku Sepin käteen astuakseen sisään. Mutta Seppi oli taaskin vastahakoinen: »En tule, en tahdo nyt rukoilla, sormiani palelee», väitti hän ja ponnisti jaloillaan maata vasten, jottei Helli saisi häntä siirretyksi eteenpäin. Mutta tämä pyysi ja veti häntä ja muistutti, mitä isä Kleemens oli sanonut, ja oli ihan suruissaan, ikäänkuin saattaisi Seppi heidät molemmat menettämään jonkin suuren lahjan. Helli oli jo kuullut ja ymmärtänyt niin paljon hätää ja kurjuutta, että hänestä tuntui suurelta onnelta ja lohdutukselta saada siten polvistua ja rukoilla Taivaallista isää, joka tahtoo auttaa kaikkia köyhiä. Vihdoin Seppi suostui, ja he astuivat hiljaiseen kappeliin. Helli lausui hiljaa ja hartaasti rukouksensa. Yhtäkkiä kuului syvässä hiljaisuudessa omituinen, valittava ääni. Vähän pelästyneenä kääntyi Helli Sepin puoleen ja sanoi hiljaa: »Älä niin sano kappelissa, sinun pitää olla hiljaa.» Yhtä hiljaa, mutta julmistuneena vastasi Seppi: »Enhän minä mitään sanonut, sinähän sanoit.»

Samassa kuului valitus uudelleen, mutta kovemmin. Seppi katseli tutkivasti erästä kohtaa alttarin luona. Yhtäkkiä tarttui hän Helliä käsivarteen ja veti hänet sellaisella voimalla penkiltään alttaria kohden, ettei hän voinut olla seuraamatta. Siellä alttarin juurella, puoleksi alttariliinan peitossa makasi valkea ka-

ritsa vavisten ja väristen vilusta ja oikoen hentoja jalkojaan ikäänkuin se ei olisi voinut uupumuksesta enää liikahtaakaan.

»Se on lammas, nyt me kerrankin saimme lahjaksi jotain, minkä voi nähdä», selitti pikku Seppi iloisena.

Helli katseli ihmeissään elukkaa. Hänen mieleensä olivat johtuneet isä Kleemensin sanat eikä hän voinut muuta uskoa kuin että hyvä Jumala, joka antaa jokaiselle rukoilevalle jotakin, tänään oli lähettänyt heille karitsan. Sitä Helli vain ei ymmärtänyt, miksi se makasi niin näännyksissä ja kuin puolikuolleena. Hän alkoi silitellä eläintä näyttääkseen sille, ettei sen tarvinnut pelätä, mutta tämä tuskin hievahti ja vain silloin tälloin valitti surunvoittoisesti.

»Mennään kotiin sen kanssa ja annetaan sille perunaa, sen on nälkä», sanoi Seppi, sillä hän tiesi vain siitä pahasta, joka jo usein oli saanut hänetkin valittamaan.

»Mitä sinä oikein ajattelet, Seppi? Meidänhän pitää mennä ylös juustomiehen luo», muistutti velvollisuuksistaan tarkka Helli. »Mutta noin yksikseen emme sitä tännekään voi jättää», ja miettiväisenä katseli lapsi levottomasti hengittelevää elukkaa. »Nyt minä tiedän jotakin», jatkoi Helli hieman mietittyään, »näinhän voidaan tehdä. Sinä vartioit karitsaa täällä ja minä juoksen parhaani mukaan juustomiehelle ja tulen takaisin, ja sitten menemme kotiin!»

Seppi oli sangen tyytyväinen ehdotukseen, ja Helli juoksi heti tiehensä, kuin kepeä metsäkauris kiiti hän lumiaavikkoa ylös.

Seppi istui maahan ja katseli hyvillään lahjaansa. Karitsa oli niin tuuhean, paksun villan peittämä, että kun viluinen Seppi pisti kylmän kätensä sen turkkiin, lämpisi se heti niin suloisesti, että hän heti pisti toi-

senkin. Nyt sitrtyi hän aivan elukan viereen, se oli kuin pieni uuni hänelle, sillä vaikka se itse värisikin vilusta, oli sen villaturkki kumminkin mainio lämmityskeino Sepille.

Tuskin puolta tuntia myöhemmin palasi Helli juoksujalkaa takaisin, ja nyt aikoivat lapset viedä lahjansa iloiten kotiin isoisälle ja isoäidille. Mutta turhaan yrittivät he nostaa karitsaa jaloilleen. Se oli niin heikko, että se heti kaatui maahan, kun he olivat sitä hiukan kohottaneet, ja valitti sitten vallan haikeasti.

»Sitä täytyy kantaa», sanoi Helli, »mutta se on liian raskas minulle, sinun pitää auttaa minua», ja hän näytti Sepille, miten tämän tuli karitsaan tarttua, jottei siihen sattuisi, ja niin he kantoivat sen yhdessä pois. Matka kävi tosin hiukan hitaasti, sillä oli jotenkin hankalaa kulkea ja kahden kantaa taakkaa, mutta lapset olivat niin iloissaan lahjastaan, etteivät he hellittäneet, kunnes tulivat mökillensä ja nyt saattoivat hyökätä yllätyksineen huoneeseen.

»Me olemme saaneet lampaan, elävän lampaan, jolla on ihan lämpöinen villa», huusi Seppi jo sisään astuttaessa, ja kun he olivat päässeet sisään, laskivat he karitsan hämmästyneen isoisän viereen uuninrahille. Sitten alkoi Hellikin kertoa, kuinka kaikki oli tapahtunut ja kuinka oli käynyt aivan niinkuin isä Kleemens aina oli sanonut, että hyvä Jumala aina antaa jotakin sille, joka rukoilee, sitä vain ei aina voi nähdä.

»Mutta tänään sen voi nähdä», lisäsi Seppi iloissaan.

Isoisä katsahti isoäitiin, mitä hän siitä ajattelisi, ja tämä taas katsahti häneen ja sanoi: »Mitä arvelet siitä, Joosef? Sanohan sinäkin sanasi.»

Hetkisen mietittyään sanoi isoisä: »Nyt pitää mennä kysymään isä Kleemensiltä, mikä lienee tämän

tarkoituksena, taidan itse mennä, luulen minä.» Samassa nousi hän istuimeltaan, pani vanhan karvalakin päähänsä ja lähti.

Isä Kleemens tuli isoisän mukana. Tervehdittyään isoäitiä ja sanottuaan hänelle pari ystävällistä sanaa istuutui hän lopen uupuneen karitsan viereen, joka makasi lattialla, ja katseli sitä. Sitten otti hän Hellin ja Sepin eteensä ja sanoi ystävällisesti: »Nähkääs, lapset, sillä tavalla käy: Kun joku rukoilee, antaa hyvä Jumala hänelle iloisen ja luottavan sydämen. Se on kaunis lahja ja siihen liittyy sitten vielä paljon muita, hyviä lahjoja. Mutta tämä karitsa on eksynyt, se lienee sitä suuresta laumasta, joka vielä myöhään syksyllä kerran kulki tämän kautta, paimen kyllä kysynee sitä. Sen on jo aikoja sitten täytynyt eksyä, sillä se on aivan nälkiintynyt ja puolikuollut, ehkemme saa sitä edes enää oikein henkiin. Ensiksi täytyy sille nyt antaa hiukan lämmintä maitoa ja sitten katsoa, mitä muuta se voi nauttia.»

Hyvä munkki oli viimeisiä sanoja lausuessaan kohottanut vähäsen karitsaa ja pannut säälivästi kätensä sen pään alle.

Nyt sanoi isoisä arasti: »Tehkäämme voitavamme. Helli, mene katsomaan, onko yhtään maitopisaraa jälellä.»

Mutta isä Kleemens esti Helliä ulos menemästä ja sanoi: »En minä niin tarkoittanut, jos suostutte ehdotukseeni, otan karitsan luokseni, sillä on minun tykönäni enempi tilaa, ja minä voin sitä hoitaa.»

Se oli suuri huojennus molemmille vanhuksille, sillä eivähän he tahtoneet antaa karitsan kuolla nälkään, eivätkä tienneet, mistä hankkia sille ravintoa.

Nyt otti isä Kleemens väsyneen pikku eläimen käsivarrelleen ja lähti siten sen kanssa vanhaa luos-

taria kohden. Seppi katseli kauvan hänen jälkeensä ja napisi hieman.

Parin päivän perästä näki isoisä isä Kleemensin taas tulevan mökkiään kohden ja sanoi kummastuneena isoäidille: »Mitä ajattelet, miksi tulee hyvä munkki taas luoksemme?»

»Lammas lienee kuollut, ja hän tahtoo nyt sanoa meille, ettemme muka turhaan odottaisi saavamme löytäjäisiä paimenelta», arveli isoäiti.

Isä Kleemens astui sisään, hänestä saattoi huomata, ettei hänellä ollut mitään hyvää sanomaa tuotavana. Helli ja Seppi juoksivat heti häntä vastaan antaakseen hänelle kätensä. Hän silitteli molempia ystävällisesti, sitten sanoi hän hiljaa isoisälle: »Soisin, että lähettäisitte lapset vähäksi aikaa pois, minulla on teille puhuttavaa.»

Isoisän mieli kävi vähän epävarmaksi ja hän ajatteli itsekseen: »Kunpa edes voisin siirtää isoäidin vähän syrjään, ettei hän kuulisi, jos jotakin pahaa on ilmoitettavana.» Hän antoi Hellin kainaloon tinapullon ja sanoi: »Mene Sepin kanssa maitoa hakemaan, ja jos tulette hiukan liian aikaisin, niin voitte odottaa ylhäällä talonpojan luona, navetassa on lämmintä.»

Kun lapset olivat lähteneet, siirsi munkki tuolinsa lähemmäksi isoäidin vuodetta ja sanoi: »Tulkaa tekin, Joosef, vähän lähemmäksi, minun pitää ilmoittaa teille molemmille jotakin, mutta vastenmielisesti sen teen: Asia koskee Juusoa.»

Tuskin oli tämä sanottu, kun isoäiti puhkesi äänekkääseen valitukseen ja huudahti kerta toisensa perästä: »Ah, Jumalani, että minun vielä sekin piti kokea! Minun viimeisenä toivonani oli, että Juuso vielä kerran palaisi ja auttaisi meitä vanhoilla päivillämme, ja nyt on kaikki hukassa. Ehkä meidän vielä täytyy kärsiä suurta häpeääkin, vaikka olemme rehellisesti

ja kunnollisesti tulleet toimeen aina vanhuuden päiviin asti. Oi, kuinka mielelläni olisinkaan valittamatta mitään muuta ja makaisin nurkumatta kovalla sijallani ja olisin ilman kahvitilkkaa elämäni loppuun asti, jos vain ei olisi tuota Juuson asiaa! Kunpa hän ei olisi syössyt itseään ja meitä onnettomuuteen ja häpeään!»

Isoisäkin istui kovin kauhistuneena ja masentuneena.

»Mitä hän onkaan tehnyt, isä?», kysyi hän arkana, »onko se pahaa?»

Munkki vastasi, ettei hän vielä ensinkään tiennyt, mitä se oli, hän oli vain kuullut, että Juuso oli toisella puolen Ziller-puroa pannut jotakin toimeen ja ja nyt oli hän joutunut tekemisiin Rechbergin ylimaaherran kanssa, tämä kai vangituttaisi hänet.

»Ah, Jumalani, sielläkö hän sen on tehnyt?», huudahti isoäiti uudelleen. »Voi, kuinkahan hänen nyt käy! Kai ne rankaisevat häntä aika ankarasti jo senkin tähden, että hän on toista uskontoa.»

»Ei, ei, älkää sellaista otaksuko», keskeytti tässä munkki torjuen, »ei se niin ole. Herra ylimaaherra ei harjoita vääryyttä ja, mitä uskoon tulee, on hänellä siitä hyvä mielipide, olen itse kuullut hänen sanovan useammin kuin kerran: 'Ziller-puron tällä puolen asuva hurskas ihminen ja samallainen toisella puolen, he rukoilevat molemmat aivan samaa taivaallista Isää, ja toisen rukous on hänelle aivan yhtä mieluinen kuin toisenkin.' Olen tuntenut tuon herra ylimaaherran jo vuosikausia ja voin myöskin sanoa teille, että olen jo satoja kertoja ollut rakentavissa keskusteluissa hänen ja hänen vaimonsa kanssa, ja me olemme ymmärtäneet toisiamme niin hyvin, että meidän silloin on aina tullut oikein hyvä olla ja niin, että tunnen oikein vetäymystä sinne, kun en vain pitkään aikaan ole siellä käynyt. Aijonkin ennen pitkää mennä sinne taas näh-

däkseni, kuinka Juuson laita on ja sanoakseni kenties jonkun sanan herra ylimaaherralle hänen hyväkseen.»

Tästä aikeesta olivat molemmat vanhukset sangen iloisia ja kiitollisia, mutta isoäidin valtasi vielä kerran huoli, ja hän sanoi vaikertaen: »Kunhan en minä vain olisi syypää siihen, että meille nyt täytyy käydä niin huonosti, koska olen niin paljon nurkunut ja valittanut vähäpätöisiä asioita. Mutta sitä en varmaan enää tahdo tehdä, vaan olen kärsivällinen, isä Kleemens. Mitä arvelette, hyväksyyköhän taivaallinen Isämmekin katumukseni eikä rankaise minua niin ankarasti?»

Munkki lohdutti isoäitiä vielä ja kehotti häntä pysymään hyvässä päätöksessään. Sitten nousi hän ja lupasi vanhuksille tulevansa taas, heti kun olisi käynyt Rechbergillä ja voisi tuoda tietoja Juusosta.

Isoisä saattoi munkkia ulos, siellä kysyi hän: »Ja miten on pikku lampaan laita? Elääkö se vielä, vai onko se kuollut?»

»Ei kuolemisesta puhettakaan», vastasi isä Kleemens iloisesti, »se pyöristyy ja pullistuu ja hyppelee jo taas hullunkurisesti ja on niin tuttavallinen elukka, että minun on oikein ikävä antaa se pois, kun paimen kerran tulee. Olen lähettänyt hänelle tiedon, että karitsa on minun luonani, hän kai antaa sen olla, kunnes hänellä on asiaa tälle seudulle, ja nyt Jumalan haltuun!» Munkki pudisti isoisän kättä ja lähti kiireesti pois, sillä hänellä oli lohdutettavina vielä muita sairaita, jotka ikävöiden häntä odottivat, olihan hyvä isä Kleemens kaikkien köyhien ja sairaitten lohduttaja koko Altkirchissä ja vielä laajalti ympäristöllä.

Viides luku.

Jouluiltana.

Kauvan kaivattu joulupäivä oli tullut. Aamusta varhain olivat Kurt ja Kaarlo kulkeneet kuumeisessa odotuksessa huoneesta toiseen, portaita ylös ja alas, eivätkä he missään saattaneet löytää pysyvää sijaa, sillä lähestyvän onnen valtava tunne ajoi heitä yhä uudelleen yltympäri. Alituisesti kulkiessaan tuntui heistä kuin voisivat he vähän nopeammin lähestyä iltaa.

Liisa istui aivan hiljaa eräässä nurkassa ja antoi tuskin vastausta, kun veljet saapuivat hänen luokseen ja tahtoivat temmata hänet mukaan korkealentoisiin toiveisiinsa. Sellaista joulupäivää ei Liisa vielä koskaan ollut elänyt. Kuinka täynnä iloista levottomuutta ja mitä palavinta illan odotusta olikaan hän ennen ollut! Kuinka täynnä onnea ja riemua hän oli ollut, niin ettei hän tiennyt mitään ihanampaa kuin nämä odotuksen hetket ja sitten niitten äkillisen toteutumisen säteilevässä kynttilänvalossa! Nyt istui hän siinä ja tahtoi niin mielellään iloita kuten veljet, mutta häntä painoi ikäänkuin kuristava taakka, joka tukahutti jokaisen ilontunteen. Ja kun hän tahtoi pakottaa itsensä heittämään pois ja unohtamaan kaiken ja sittenkin iloitsemaan illasta kuten ennen, tuntui hänestä kuin kuulisi hän yhtäkkiä jonkun tulevan, joka oli löytänyt Kutripään kuolleena ja tiesi, että hän oli sen hukannut ja unohtanut, ja aikoi juuri sanoa sen isälle. Silloin ryömi Liisa vielä peremmälle nurkkaan ja kuunteli tarkasti, ja ilo oli ihan mennyttä; se ei enää tullut hänen sydämeensä.

Iltapäivällä olivat Kurt ja Kaarlo vihdoinkin saaneet hetkisen rauhaa, tai pikemminkin oli jännitys,

joka nyt oli saavuttanut korkeimman kohtansa, lumonnut heidät molemmat jakkaralle istumaan, siinä he kuunnellessaan ja odotellessaan saattoivat enää vain hiljaa puhella keskenään.

»Mitä arvelet krokettipelistä kirjavine palloineen?», kuiskasi Kaarlo, »luuletko, että Jeesus-lapsi ajattelee sitä?»

»Ehkä», vastasi Kurt hiljaa, »mutta tiedätkö mitä? Minä toivoisin vielä paljoa mieluummin, että hän olisi ajatellut uutta kelkkaa, sillä, katsos, Kessler ei luista hyvin, ja sitten on meillä vain Vuohi, ja kun Liisa taas kerran tulee iloiseksi, niin saatpahan nähdä, kuinka hän tahtoo laskea mäkeä, sen minä kyllä tiedän, emmekä me kaksi silloin saa Vuohta milloinkaan, emmekä me molemmat edes sovi istumaan Kesslerille.»

»Niin, mutta entäs linnoitus sitten, tiedäthän, Kurt, kuinka monet tuhannet kerrat me jo olisimme halunneet linnoitusta?», muistutti Kaarlo, »melkein vielä mieluummin olisimme ilman kelkkaakin, eikö sinustakin?»

»Kyllähän niinkin», sanoi Kurt epäröiden, sillä hänen mieleensä oli jo taas juolahtanut uusi ajatus. »Tai mitä, jos Jeesus-lapsi toisikin värilaatikon, ja saisimme taas maalata suuria sotamieskuva-arkkia?»

»Oi, oi!», voihki Kaarlo aivan ihastuttavan odotuksen ahdistamana.

Nyt astui äiti huoneeseen. »Lapset», sanoi hän ja viittasi heille sormellaan, »tuolla pianon luona ovat kynttilät sytytetyt, menkäämme nyt laulamaan laulu. Missä Liisa on?»

Hämärässä ei äiti ollut huomannut Liisan istuvan nurkassa, eivätkä veljetkään sitä havainneet, hän kun ei ollut hiiskahtanutkaan. Nyt astui hän esiin, ja kaikki menivät pianon luo. Äiti istui sinne, soitti ja johti laulua. Kurt ja Kaarlo yhtyivät täydestä kur-

kusta, ja Liisa lauloi hiljaa mukana. Kun nyt laulussa tulivat sanat:

'Jeesus on suurempi, Jeesus on suurempi,
Hän sydämemme suruiset lohduttaa —',

silloin lauloi Kaarlo ne niin iloisen repäisevästi, että saattoi huomata, ettei hänellä sillä kertaa ollut mikään surullinen sydän. Mutta Liisa oli kokenut, mitä on olla sydämestään surullinen, hän nielasi ja nielasi eikä saattanut laulaa edelleen. Kun laulu oli laulettu loppuun, nousi äiti ja sanoi: »Nyt jäätte hiljaa yhdessä tänne, kunnes palaan.» Mutta Liisa juoksi hänen jälkeensä ja huusi surkeasti: »Äiti, äiti! Enkö saa kysyä sinulta jotakin?»

Äiti veti lapsen makuuhuoneeseensa ja kysyi, mitä tämä pyysi.

»Äiti, voiko Herra Jeesus tehdä kaikki, kaikki surulliset sydämet jälleen iloisiksi?», kysyi Liisa murheellisena.

»Kyllä, lapsi, kaikki», vastasi äiti, »kaikki, mikä heitä sitten raskauttaneekin, ainoastaan yhtä hän ei voi ilahduttaa, sitä, joka tahtoo säilyttää jonkun väärryyden eikä luopua siitä.»

Nyt puhkesi Liisa ääneensä itkemään: »Enhän minä enää tahdo sitä säilyttää», nyyhkytti hän, »minähän tahdon sen sanoa. Minä otin kumminkin Kutripään mukaani ja unohdin ja hukkasin sen sitten ja sitten salasin asian ja olen syypää siihen, että se on kuollut nälkään ja viluun, enkä voi enää ensinkään iloita, en mistään.»

Nyt veti äiti Liisan hellästi luokseen ja sanoi lohduttaen: »Nyt olet saanut kokea, rakas lapsi, kuinka vääryys, jota sydämessämme säilytämme, tekee meidät kauhean onnettomiksi. Kyllä sinä sen muistat etkä enää tahdo sitä tehdä. Mutta nyt olet katuen tunnus-

tanut sen, ja nyt voi ja tahtoo pyhä Kristus tulla sydämeesi ja tehdä sen uudelleen iloiseksi, sillä tänään tahtoo hän aivan erikoisesti ilahduttaa kaikkia sydämiä. Pyyhi nyt kyyneleesi ja mene veljien luo, minä tulen kohta jälessäsi.»

Liisan sydämeltä oli otettu sellainen paino, ja niin keveältä ja vapaalta tuntui hänestä, että hän olisi mieluimmin hyppinyt yli vuorten. Vasta nyt valtasi hänet yhtäkkiä voimakkaasti tietoisuus: Tänään on joulu! Mitä kaikkea voikaan tänään vielä tapahtua? Hänen koko olentonsa riemuitsi. Vain yksi ainoa varjo vielä toisinaan nousi hänen mieleensä: Kutripää! Missähän nälkään kuollut Kutripää nyt makasi?

Kun Liisa korkealle hypellen tuli veljiensä luo, olivat nämä hyvin ihmeissään, mutta Kaarlo sanoi heti: »Onpa hyvä, että taas olet tuollainen, minä jo ajattelinkin, että kyllä tulisit iloiseksi.»

Nyt täytyi Liisan hiukan purkaa iloista liikutustaan ja vasta äsken heränneitä toiveitaan veljille, mutta hänen parhaillaan innokkaasti kertoessaan kajahti talon kello kovasti ja yhä kovemmin, ja Kaarlo huudahti lumivalkeana liikutuksesta: »Jeesus-lapsi!» Samassa avasi äiti oven, ja valovirta tulvehti lapsia vastaan — he syöksyivät sitä kohden.

Siinä säteili ja kimmelsi ja säihkyi joka puolella, ja ihmeellisen ihanuuden häikäisemänä oli aluksi mahdotonta saada selville, mitä kaikkea siinä olikaan. Keskellä ainakin seisoi suuri kuusi, jossa oli kirkkaita, säteileviä kynttilöitä kaikilla oksilla ylhäältä alas asti, ja punertavia pikku enkeleitä ja loistavia perhosia liehui kynttilöiden ympärillä, ja punaisia mansikoita ja kimaltelevia kirsikoita ja kullattuja päärynöitä ja omenia riippui joka oksalla, ja lapset juoksentelivat puun ympärillä sanattomina ihastuksesta. Mutta yhtäkkiä ryntäsi jokin sisään, ja Liisa oli samassa vähältä kaa-

tua kumoon, hän päästi suunnattoman ilohuudon — todellakin, siinähän oli Kutripää! Pyöreänä kuin pallo, reippaana ja vallattomana puskasi se Liisaa ja hieroi pientä päätänsä häntä vasten ja määki äänekkäästi ilosta. Kurt ja Kaarlo syöksyivät tuttua ääntä kohden ja saattoivat tuskin uskoa, mitä näkivät. Ei nälkään eikä viluun kuolleena, ilmi elävänä ja iloisena seisoi Kutripää taas heidän keskellään! He olivat vähältä kuristaa sen rakkaudesta ja ilosta.

Kaarlo oli samassa huomannut vielä muuta, hän loikkasi syrjään: »Kurt! Kurt!», huusi hän ihan suunniltaan, »linnoitus, linnoitus!» Mutta Kurt oli jo hypännyt toiselle puolelle ja huusi vastaan: »Tule tänne! Tule tänne! Tässä on uusi kelkka! Voi, sitä upeata kelkkaa!» Ja Kaarlon juostessa hänen luokseen huudahti hän vielä kerran: »Voi, voi! Tuossa on värilaatikko! Voi, kuinka paljon siveltimiä siinä on!»

Liisa puristi ja hyväili yhä vielä Kutripäätä, sillä sen ilmestyminen oli hänen rakkain lahjansa. Kuinka iloinen hän nyt taas saattoikaan olla! Kaikki, kaikki oli ohi, mikä oli häntä kiusannut, kaikki oli taas hyvin! Mitenkä se olikaan mahdollista.

Yhtäkkiä huomasi Liisa kaksi silmää, jotka selkosen selällään hievahtamatta ja ihaillen tuijottivat puuta. Senhän täytyi olla pikku Seppi. Liisa nousi lattialta, missä hän oli kyykkysillään istunut Kutripään vieressä — aivan oikein, siinähän pikku Hellikin istui Sepin vieressä ja katseli hämmästynein silmin kaikkea loistavaa ihanuutta ympärillään.

Liisa meni lasten luo: »Oletko nyt tänään kerrankin tullut luokseni, Helli?», kysyi hän. »Eikö puu olekin kaunis? Tiesitkö, että Jeesus-lapsi tulisi tänään?»

»Oi en! Oi en!», sanoi pikku Helli sangen ujosti ja hiljaa, »mutta äitisi toi meidät tuosta sisään. Tä-

nään vasta sanoi isä Kleemens, että karitsa on teidän ja että saisimme tuoda sen tänne.»

»Tekö sitten toittekin Kutripään? Mutta mistä sitten, Helli? Missä se sitten oli? Kuinka se saattaakaan olla niin terve ja lihavannäköinen?»

Nyt tuli äiti heidän luokseen ja sanoi, että Liisa sitten kuulisi kaiken häneltä, mutta nyt tuli hänen viedä lapset akkunapöydän luo, sillä Jeesus-lapsi oli ajatellut heitäkin. Ensin eivät mitkään kehotukset saaneet Seppiä hievahtamaankaan, sillä sellaista loistavaa puuta houkuttelevine, kimmeltävine, ihmeellisine koruineen joka oksalla ei hän vielä eläissään ollut nähnyt, hän ei voinut enää siirtää silmiään siitä. Hän ei millään ehdolla ottanut askeltakaan eteenpäin, miten houkuttelevalta kutsumus kuuluikin. Vihdoin sanoi Liisa: »Tule nyt, Seppi, tuolta pöydän tyköä voit ihan yhtä hyvin nähdä puun ja sitten vielä lisäksi, mitä Jeesus-lapsi on sinulle tuonut.»

Nyt liikahti Seppi hitaasti ja kääntämättä katsettaan puusta. Mutta pöydällä kohtasi häntä näky, jota hän ei ollut odottanut. Lautasella oli piparkakku, niin suuri, ettei hän sellaista ollut koskaan nähnyt, ja yltympäri oli koko joukko punaisia omenia ja suuria pähkinöitä. Ja niitten vieressä oli luja selkäreppu, jossa saattoi kantaa kaikki, mitä koulussa tarvitsi, niin ettei sitten mikään joutunut hukkaan. Ja kirja ja taulu ja kivikynä, joita kaikkia Seppi pääsiäisestä alkaen tulisi tarvitsemaan, olivat jo valmiina repussa. Ja sen vieressä oli vielä Sepille varsin kestävä nuttu, jollaista ei hänellä vielä milloinkaan ollut ollut. Sen jälkeen, kun Liisa oli sanonut: »Nämä ovat Sepille», seisoi tämä kuin kivettyneenä pöydän vieressä ja katsahti ensin Helliin, olisiko tämä totta, ja sitten taas aarteisiinsa.

Ei Hellikään saattanut kylliksi katsella kaunista, lämpöistä hametta ja runsaasti täytettyä ompelulipasta, joka vielä oli suuren piparkakkulautasen vieressä. Mutta nyt hän suuresti pelästyi, sillä herra ylimaaherra tuli yhtäkkiä häntä kohden erään miehen kanssa, joka äsken oli seisonut Hannun ja Katrin kera oven vieressä. Herra ylimaaherra sanoi: »Katsokaahan tuonne, ette varmaankaan tunne heitä enää.»

Sitten meni hän edemmäksi.

Mies ojensi kätensä: »Anna minulle kätesi, Helli», sanoi hän. Lapsi totteli ja katsoi häneen kysyvästi vakavilla silmillään.

»Pikku Helli! Pikku Helli!», sanoi mies nyt liikutettuna, »älä minua noin viero! Sinun katsantosihan on ihan kuin äitivainajasi. Tule, sanohan edes sana, Helli, minähän olen isä, ja sinä katselet minua aivan kuin hän.» Ja hänen täytyi kerta toisensa perästä pyyhkiä silmiään.

»Meillä on vain isoisä ja sitten vielä isoäiti», selitti nyt päättäväisesti Seppi, joka oli kuunnellut.

»Ei, ei, Seppi, teillä on isäkin, minä olen isänne», sanoi isä ja tarttui kummankin lapsen käteen. »Tahdon sen nyt varmaan näyttää teille, mutta teidänkin pitää tuntea minut. Tahdothan, Helli, olla ystävä isäsi kanssa, eikö niin? Sinustahan on tullut ihan äitisi tapainen.»

Miehen täytyi yhä pyyhkeillä silmiään.

»Kyllähän minä tahdon», sanoi Helli empien, »mutta minä en ensinkään tunne teitä».

Ylimaaherra oli tähän saakka katsellut tuota pientä ryhmää pöydän luona, nyt hän taas lähestyi heitä. »Juuso», sanoi hän vakavasti, »tiedän vielä yhden isän ja äidinkin, joita surettaa, ettei poika tunne heitä, eikä enää yhdelläkään hyvällä sanalla eikä kiitollisella vastapalveluksella muista heitä, jotka ovat elättäneet

hänen omia lapsiaan. Mutta tänään on joulu, tänään pitää kaikkien tulla iloisiksi. Menkää, Juuso, valjastakaa Rusko reen eteen, teidän pitää viedä lapsenne kotiin, loput uskon teidän tehtäväksenne.»

»Palkitkoon Jumala herra ylimaaherralle kaiken, palkitkoon Jumala kaiken tuhatkertaisesti», sanoi Juuso liikutettuna. »Herra ylimaaherra saa varmaan olla tyytyväinen minuun, niin totta kuin toivon, että Herra Jumala on sieluparalleni armollinen.»

»Hyvä! Hyvä! Nyt tuumasta toimeen, Juuso, ja tuo tuosta pannaan mukaan rekeen», ja ylimaaherra osoitti suunnatonta myttyä lasten pöydän vieressä. Juuso nosti sen harteillensa ja lähti.

Nyt käärittiin kauniisti kaikki lahjat, jotka kuuluivat pikku Hellille ja Sepille. Sitten jättivät lapset hyvästi, ja päätettiin, että Seppi ja Helli tulisivat taas ensimäisenä kauniina kevätsunnuntaina, ja sitten tulisivat joskus Liisa ja hänen veljensä Altkirchiin, sillä he halusivat mahdollisimman pian käydä Kutripään kanssa tervehtimässä isä Kleemensiä kiittääkseen häntä hyvästä Kutripään hoidosta. Nyt tarttui Katri kummankin lapsen käteen sijoittaakseen heidät alhaalla pihalla rekeen, ja äiti huusi vielä kerran hänen jälkeensä: »Katri, kietokaa heidät molemmat oikein hyvin suuriin peitteisiin, jottei heitä palele.»

Sisällä joulukuusen alla kesti vielä kauan, kauan ilo ja riemu monista ihmeellisistä lahjoista, jotka sinne oli levitetty, ja ennen kaikkea syntyi se yhä uudelleen iloisesti määkivästä Kutripäästä, joka oli lapsille takaisin lahjoitettu.

Samaan aikaan kuin voimakas Rusko rekineen laukkasi ylimaaherran talolta, tuli isä Kleemens kuutamoista polkua pitkin alas vanhasta luostarista. Hän hymyili hyvillään itsekseen, sillä hän ajatteli Rechbergillä käyntiään kymmenen päivää sitten ja, kuinka

silloin oli tullut ilmi, ettei Juuson laita ollutkaan niin huonosti kuin pelättiin. Juuso oli karannut erään mestarin luota, joka oli pidellyt häntä pahoin. Mutta mestari oli rikas ja arvossa pidetty talonpoika eikä tahtonut suostua sellaiseen. Hän nosti suuren melun ja syytti Juusoa, ja siten tuli asia ylimaaherran ratkaistavaksi, mutta tämä sanoi, ettei renkiä saa pidellä pahoin, kuka tahansa isäntä lieneekin, ja Juuso sai mennä matkaansa. Niin paljon oli munkki kuullut ylimaaherralta ilseltään. Sitten kertoi hän tälle vähäsen Juuson vanhemmista ja hänen kahdesta lapsestaan ja, kuinka Juuso ei ollut pahanluontoinen, vaan huikentelevainen ja kuinka hän oli menetettyään vaimonsa joutunut pois hyviltä raiteilta. Hän arveli, että ylimaaherra voisi vaikuttaa hänessä muutosta hyvään-päin, jos hän vain tahtoisi vähän puhutella häntä. Ylimaaherra oli silloin luvannut munkille tehdä sen, ja sitten oli ylimaaherran rouva vielä tarkemmin kysellyt Joosefin taloutta ja lapsia, ja niin oli johduttu toisesta toiseen. Lopuksi oli munkki vielä kertonut karitsasta, jonka lapset olivat löytäneet ja joka nyt oli hänen hoidossaan. Niin selvisi yhtäkkiä, kenen kadonnut karitsa oli, ja, että se oli Kutripää. Silloin olivat ylimaaherra ja hänen rouvansa tulleet hyvin iloisiksi ja antaneet munkille tehtäväksi lähettää lapset itse karitsaa tuomaan ja vieläpä joulupäivänä, jotta heilläkin olisi juhlailta joulukuusineen.

Se oli hyvälle munkille sanomaton ilo, mutta hänpä ei ollut maininnut joulukuusesta sanaakaan, ei vanhuksille eikä lapsille ja siksi hymyilikin hän taas varsin hyvillään ajatellessaan lasten yllätystä. Ja koska hän mielellään tahtoi nähdä heidän iloiset kasvonsa ja toivoi näkevänsä vanhuksetkin vielä hiukan iloisina, käveli hän nyt vielä pimeässä pajumökkiä kohden. Heti, kun hän astui huoneeseen, huusi isoäiti hänelle:

»Jumalan kiitos, että tulette, isä! Sitenhän saa edes lohdutuksen sanan. Nyt on jo niin pimeä, ja lapset ovat vielä matkalla ja heidänhän täytyy kulkea Zillerpuron yli. Voi, kunpa ei heille vain olisi vielä jotain pahaa tapahtunut.»

»Ei, ei, isoäiti», sanoi munkki iloisella äänellä, »älkäämme tänään enää valittako, tänään on iloa, ja pyhä Kristus vartioi tänään erikoisesti lapsia, eikä anna yhdellekään tapahtua mitään pahaa. Puhelkaamme nyt keskenämme jotain hyvää, siten kuluu aika parhaiten. Tulkaa tekin, Joosef, mukaan!»

Sillä välin antoi Juuso Ruskon laukata, niin että reki kiiti kuin lentämällä, sillä hänet oli vallannut sellainen halu kerran taas päästä kotiin, ettei hänen mielestään päästy kyllin nopeasti eteenpäin. Kuuteen vuoteen ei hän ollut käynyt siellä, ja, jos hänen mieleensä joskus siellä ja täällä oli muistunut kotiseutu, niin oli hän aina nähnyt edessään suuren surun ja tyhjyyden, jommoista hän silloin tunsi, kun hänen Heleenansa kuoli. Paetakseen näitä ajatuksia oli Juuso sitten kulkenut aina edemmäksi. Mutta tänään, kun hän hän oli nähnyt lapsensa, tuntui hänestä kaikki toiselta, ja pikku Helli oli niin elävästi tuonut hänen silmäinsä eteen äitivainajansa ja kaikki ne rauhalliset päivät, jotka hän hänen ja vanhempainsa kanssa oli viettänyt pajumökissä, ettei hän luullut voivansa kestää, kunnes taas näkisi mökin ja isän ja äidin.

Nyt pysähtyi reki pajun kohdalle. Juuso nosti lapsensa reestä ja viskasi paksun peitteen Ruskon selkään. Sitten tarttui hän toisella kädellään Hellin, toisella Sepin käteen ja astui huoneeseen. Mutta siellä tuli Juuso niin liikutetuksi, että hän nyyhkyttäen juoksi vuoteen luo ja huudahti: »Äiti! Isä! Älkää enää olko vihaisia minulle ja antakaa minulle anteeksi. Minä tahdon varmaan myös tehdä voitavani, jotta saatte

vielä nähdä parempia päiviä. Tiedän kyllä, että te vaivoin olette elättäneet itseänne, mutta jos Jumala suo, pitää tästä päivästä alkaen olojen parantua.»

Isän ja äidin täytyi itkeä ilosta, ja äiti sanoi vain vähä-väliä: »Oi, Juuso, Juuso, onko sekin mahdollista! En olisi ikänä saattanut uskoa, että Herra Jumala voisi niin muuttaa sydämesi. Mutta nyt minä tahdonkin enää vain ylistää ja kiittää häntä niinkauan kuin minussa henki on.» Ja isä antoi pojalle kätensä ja sanoi: »Se on oikein, Juuso, olkoon kaikki anteeksi annettu ja unohdettu, ja ollos tervetullut luoksemme! Mutta sano nyt, miten kohtasit lapset ja miten on laitasi?»

Ensin täytyi Juuson vielä puristaa isä Kleemensin kättä. Tämä oli hiljaa mielihyvästä myhäillen kuunnellut. Sitten kuulivat vanhemmat hämmästykseksensä, että herra ylimaaherra oli ottanut Juuson rengikseen ja uskonut jo hänelle hevosensa rekineen. Koska Hannu ja Katri aikoivat uudeksi vuodeksi perustaa oman talouden, niin oli renginpaikka tullut avoimeksi, ja Juuso lisäsi suuresti iloissaan: »Ja minkälainen paikka! Niin hyvä herra, joka puhuttelee kuin isä, ja sen lisäksi niin oiva palkka ja niin monta vaatekappaletta pitkin vuotta, sen kaiken olen saanut tietää Hannulta. Mutta minä olen jo pyytänyt herra ylimaaherraa, ettei hän anna minulle mitään palkastani, jotten voi mitään tuhlata, ja jotta te kuukauden lopussa voitte saada kaikki. Nyt minulla tosin ei ole teille muuta tuotavana kuin hyvä tahto.»

»Sekin on jonkin arvoista, antakoon Herra Jumala sille siunauksensa, amen!», sanoi isä Kleemens.

Pikku Seppi oli jo kauan kulkenut edestakaisin raskaine taakkoineen eikä ollut löytänyt paikkaa eikä saavuttanut huomiota aarteilleen. Mutta nyt hän saattoi tunkeutua isoäidin vuoteelle ja pian oli hän nyt

peittänyt puolet sijasta lahjoillaan, ja kun Helli sen näki, kiiruhti hänkin peittämään toisen puolen omilla lahjoillaan. Niin katseli isoäidin pää kuin keskeltä markkinoita, ja hänen täytyi ihmetyksestä lyödä kätensä yhteen ja taas sanoa: »Onko sellainenkin mahdollista!» Mutta kun Juuso vielä yhtäkkiä toi suuren mytyn sisälle ja avasi sen, ja nyt tuli esille kolme, neljä kappaletta pehmeitä vuodevaatteita, silloin ei isoäiti yllätyksestä ja suuresta kiitollisuudesta saattanut enää sanoa mitään, mutta hän oli ristinyt kätensä ja kiitti varmaankin hiljaisuudessa edelleen. Isoisä nosti maasta kovan esineen, joka oli kierinyt vuodevaatteiden välistä, ja vanhuksen silmät loistivat ilosta, sillä hänen ainoa toivomuksensa oli toteutunut: Hänellä oli ihka uusi kahvimylly kädessään. Nyt saattoi hän vihdoinkin taas kerran saada oikeata jauhoa ja valmistaa isoäidille sellaista juomaa kuin pitikin.

Sellaista jouluiltaa, niin täynnä onnea ja iloa, ei vielä koskaan oltu vietetty Joosef vakkamestarin mökissä. Juuso sai vielä kokea senkin kaihoamansa ilon, että hänen lapsensa istuivat luottavaisesti hänen polvilleen, Seppi toiselle, Helli toiselle, ja kumpikin tahtoi nyt parhaiten tuntea isän, sillä koska he olivat nähneet, kuinka hän rakasti isoisää ja isoäitiä ja niin läheisesti kuului heihin, silloin hekin rakastivat häntä ja huomasivat kuuluvansa hänelle.

Nyt täytyi Juuson palata Rechbergille, mutta hän tiesi, että hän pian saisi taas tulla ja viettää kaikki sunnuntai-iltapäivät omaistensa kanssa, sen oli ylimaaherra hänelle sanonut.

Kun hän jo istui reessä ja juuri aikoi ajaa pois, juoksi Seppi vielä kerran hänen luokseen ja huusi: »Isä, odota, minun pitää vielä sanoa sinulle jotakin.» Kun isä kurottautui reen laidan yli, sanoi Seppi hartaasti hänen korvaansa: »Isä, kun kuljet kappelin ohi, niin

älä unohda myös mennä sisään rukoilemaan. Tiedätkö, hyvä Jumala lahjoittaa siellä aina jotakin, sitä vain ei ensiksi voi nähdä, mutta myöhemmin kyllä.»

Seppi oli näet kyllä ymmärtänyt, että kaikki tämänpäiväiset, hyvät lahjat olivat yhteydessä karitsan kanssa, jonka hyvä Jumala oli heille kappeliin tuonut, ja muisteli kai, miten hän oli kieltäytynyt menemästä sisään. Sitä ei hän enää milloinkaan tahtonut tehdä.

Rechbergiläisten ja altkirchiläisten välillä on säilynyt vilkas yhteys. Juuso on herra ylimaaherran uskollinen ja vilpitön renki ja menee joka sunnuntai-iltapäivällä kotiin ja tuo tuoreen, valkean leivän mukanaan kahvin kanssa syötäväksi. Tämä maistuukin uudessa myllyssä jauhettuna taas isoäidistä niin hyvältä, että se muiden Rechbergiltä lähetettyjen, vahvistavien aineitten kanssa on saanut hänet uudelleen voimistumaan. Nyt saattaa hän itse hyöriä talousaskareissa ja isoisän ja lasten kanssa iloisesti tervehtiä Juusoa sunnuntaiksi siistityssä tuvassa, niin että Juuso koko viikon iloitsee siitä ja että hänen nyt aina hiljaisuudessa täytyy sanoa: »Kotona on sentään parasta.»

Aika ajoin saavat hänen lapsensa käydä häntä tervehtimässä Rechbergillä. Silloin on kaikilla lapsilla yhdessä hauska päivä, ja Kutripää on aina mukana kaikessa, ja Liisa on ajatellut usein sitä katsellessaan: »Oi, kuinka hyvä minun onkaan taas olla! En eläissäni enää tahdo säilyttää vääryyttä sydämessäni.»

Tunnettua lasten kirjasarjaa

Täti kertoo . . .

on ilmestynyt seuraavat kaksitoista kirjasta:

I. Mrs G. S. Reaney, **Pikku Ville.**
II. „ **Meggyn koti.**
III. „ **Koditon.**
IV. A. Volmar, **Jouluaatto.**
V. L. S., **Suuri syntymäpäivä.**
VI. **Murtunut katto. Vangin joulu.** Kaksi kertomusta.
VII. Selma Lagerlöf, **Punatulkku.** Rosén, **Mummon hienointa kultaa.** Kuvilla kaunistettu.
VIII. Runa, **Katri.** Kertomus.
IX. Hanna Frosterus-Segerstråle, **Liisan värilaatikko.** Kuvitettu.
X. A. Volmar, **Äidin seitsikko.**
XI. Johanna Spyri, **Paimenpoika alppimailla.**
XII. „ **Joosef vakkamestari.**

Jokainen on erikseen myytävänä. Hinta on vain 25 penniä.

Satupirtti

Sarja kirjasia lapsille.
Useimmat ovat kuvallisia. Hinta vain 20 penniä.

1. Selma Lagerlöf, **Kultasydän.**
2. Arthur Ransome, **Pientä metsän väkeä.**
3. Anna Sahlstén, **Joulutonttujen luona.**
4. „ **Pikku Kertun joulu.**
5. Juhani Aho, **Kolme lastua lapsille.**
6. Z. Topelius, **Jaloa kylvöä.**
7. Anni Swan, **Jänis Vemmelsäären seikkailuja I.**
8. „ „ „ „ **II.**
9. „ „ „ „ **III.**
10. **Intiaanien taru Hiawathasta.**
11. **Sindbadin merkilliset matkat.**
12. **Leikkejä pienille lapsille.**
13. **Kuninkaallinen lootus.**
14. Anna Sahlstén, **Nukkekaupassa.**
15. „ **Joulutunnelma.**

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ.